

vestnik

Letnik XVII.

Celovec, petek, 14. september 1962

Štev. 37 (1061)

U Tant Generalni skupščini OZN

Prihodnji torek se bo v New Yorku pričela XVII. zasedanje Generalne Skupščine Organizacije združenih narodov, ki bo med drugim razpravljalo tudi o letnem poročilu vrtilca dolžnosti generalnega sekretarja U Tanta. Njegovo letno poročilo je tehtna študija, ki govori o dejavnosti in problemih te svetovne organizacije od XVI. zasedanja njene Generalne skupščine.

Uvod v letno poročilo razkriva vzroke največjih skrbi, ki tarejo človeštvo ter opozarja na to, kako bi jih odpravili. Lahko rečemo, da pomenijo mnenja in pobude, ki jih je U Tant navedel v tem poročilu, hkerati v dobri meri tudi »povprečno« mnenje oziroma razpoloženje večine članic OZN.

V prvem delu se generalni sekretar dotika dveh velikih akcij svetovne organizacije v lanskem letu: ene, ki je žela uspeh — sporazum v zahodnem Iriraju, ter druge, ki obeta morebiten uspeh — U Tantov načrt o federalnem Kongru. U Tant ugotavlja, da je bistvo kongoškega problema v katanški secesiji, da je problem katanške secesije finančni problem in da je finančni problem velikih rudarskih družb. Ta slika, ki se zdi na prvi pogled pomenstavljen, pomeni vsebinsko razčlenitev kongoškega primera, ker opozarja na mednarodne monopole kot na izvor tragedije kongoškega ljudstva.

Bistvena razčlenitev perečih mednarodnih problemov označuje tudi nekatere druge dele poročila, n. pr. del, ki govori o razorožitvi. V nasprotju s prejšnjimi leti je zdaj ta problem izvzet iz izključne »pristojnosti« velikih vojaških držav. To, da je na razgovorih o razorožitvi sodelovalo tudi 8 izvenblokovskih držav, potrjuje, da je razorožitev nekaj, za kar niso samo zainteresirane, ampak tudi pristojne vse članice OZN.

U Tant posebej poudarja konstruktivni sklep in katalizatorski vpliv neangažiranih držav v premoščevanju prepada med obema nasprotujočima stranema. Vzlic ugodnejšim pogojem pa se nosilci oboroževalnega tekmovanja še niso sporazumeli, da ga končajo. U Tant sodi, da so bili predlogi osmih neangažiranih držav in so tudi ostali »praktična podlaga« za dogovor o prenehanju atomskih poizkusov kot prvemu koraku na poti do splošne razorožitve.

Največji del svoje študije je U Tant posvetil drugemu poglavitnemu svetovnemu problemu — gospodarski nerazvitosti večine človeštva oziroma prepadu, ki deli svet na razvite in nerazvite dežele. U Tant pravilno ugotavlja, da je »sedanja razdelitev sveta na bogate in revne dežele veliko stvarnejša in resničnejša in torej nevarnejša od razdelitve sveta v ideološkem pogledu«. V skladu s tem pojmovanjem se zavzema za to, da bi bilo to desetletje, ki so ga razglasili za »desetletje razvoja Združenih narodov« res preokret, ki bo zaustavil poglobljanje omenjenega prepada in omogočil hitrejši napredek nerazvitih področij.

Pomoč gospodarsko nerazvitim deželam za premagovanje njihovih težav — ki so večinoma nastale v časih kolonialne podrejenosti — ni samo nezadostna, ampak pogosto tudi vezana na politične pogoje. Za fasado gospodarske pomoči pogosto tičijo neokolonialistični načrti, kar zlasti kaže primer nekaterih afriških držav. U Tant se aktivno pridružuje upom večine članic OZN, da bo njena bližnja konferenca za trgovino in razvoj lahko pomenila tudi resnični začetek ublaževanja razlik med manjšino bogatih in večini revnih držav.

OZN je že davno prerasla v instrument miru na svetu. Vzlic temu pa je od časa do časa doživljala »krizo zaupanja«. Lani je bilo o tej »krizi« precej govora, vendar ni nastala zaradi kakšnih bistvenih pomanjkljivosti ustanovne listine, temveč zaradi poskusov, da bi prezrli ustanovno listino, ki so pri nekaterih velesilah čedalje očitnejši. U Tant se izreka proti temu, da bi kakorkoli opustili načela ustanovne listine o suvereni enakosti vseh članic OZN, od katerih vsaka ima po en glas v OZN. Tako se postavlja v bran enega temeljnih kamnov, na katerih sloni OZN in zavrača sugestijo nekaterih držav, naj bi načelo »en član, en glas« zamenjali z načelom »več glasov večji državi«.

Poročilo komisije OZN o nevarnosti radioaktivnosti:

Resno svarilo pred nadaljevanjem atomskih poskusov

Po 4 letih dela in študija je komisija OZN za proučevanje nevarnosti, ki jo povzroča radioaktivnost, objavila poročilo, ki obsega blizu 500 strani. Komisija, v kateri so sodelovali znanstveniki iz 15 držav Vzhoda in Zahoda, je med drugim ugotovila:

Nadaljevanje jedrskih poizkusov bi lahko povzročilo veliko škodo človeštvu za tisoče let. Vsako dodatno sevanje, kateremu je podvržen človek preko normalnega odstopa naravnega sevanja, lahko povzroči škodljive učinke v obliki raka in drugih bolezni ali pa v obliki genetičnih sprememb pri prihodnjih generacijah. Ker ni učinkovitih ukrepov, da bi preprečili škodljive radioaktivne zastrupitve, ki jo povzročajo jedrske eksplozije, bi dokončna ukinitve jedrskih poizkusov ogromno koristila sedanjim in poznejšim človeškim generacijam.

V poročilu je izrecno rečeno, da so radioaktivni ostanki, ki jih povzročajo atomske eksplozije, posebno veliki pomladi in da so v Evropi in Severni Ameriki večji, kakor v ostalih delih sveta. Nujno potrebno je, da se s preiskavami o številnih platih radioaktivnosti in o njenih bioloških učinkih še nadaljuje.

Medtem pa Amerika in Sovjetska zveza, katerih 32 znanstvenikov je sodelovalo v omenjeni komisiji — kakor bi jih usoda človeštva nič ne brigala — nadaljujeta z eksplozijami svojih atomskih bomb — Amerika pod zemljo, Sovjetska zveza nad zemljo. Amerika pa je celo te dni napovedala, da bo tudi spet pričela z atomskimi eksplozijami v zraku.

Slovensko prosvetno društvo „BILKA“ v Bilčovsu

Vabilo

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu bo praznovalo

50. obletnico svojega obstoja

v nedeljo, dne 16. septembra 1962 pri MIKLAVŽU V BILČOVSU

SODELUJEJO:

Pevski zbor jubilanega društva
Združeni pevski zbori Slovenske prosvetne zveze
Godba na pihala iz Slovenije

Po slovesnosti ljudska veselica in prosta zabava s plesom.

Začetek ob 14.00 uri.

Prireditev bo ob vsakem vremenu.

Vabimo vse prijatelje slovenske prosvete iz Gur, Roža, Podjune in Zile!

Po krivdi Amerike:

Kuba nevarno žarišče vojne nevarnosti

Združene države Amerike in Sovjetska zveza sta si izbrali novo tarčo, kjer hočeta v »hladni vojni« meriti svojo moč in jo imeti kot vzrok za eventuelen oborožen spopad. Namesto Berlina, ki je »blizu« Sovjetske zveze, sta si po krivdi Amerike izbrali za tarčo Kubo, ki je »blizu« Amerike. ZDA dolžijo Kubo, ki sprejema sovjetsko pomoč v traktorjih in strojih za svoje gospodarstvo, v raketah, torpednih ladjah in vojaških strokovnjakih pa za svojo obrambo, agresivnih namenov, da »ustvarja sovjetski vojaški arzenal na zahodni polobli«. Zagrozile so ji z vojaško intervencijo, nakar je Sovjetska zveza postavila svoje oborožene sile v najvišjo pripravljenost.

Napetost med Kubo in ZDA je spet oživela, ko so baje ZDA kršile kubanski zračni prostor in ko je kubanska vojska streljala na ameriško letalo »izven« svojega zračnega prostora. V preteklem tednu, ko se je v ZDA vrnil pooblaščenec vlade, ki se je s Fidelom Castrom pogajal o odkupnini za lani ujete pripadnike invazijskih sil na Kubi, je ta napetost pričela dobivati iz dneva v dan ostrejšje oblike. Sredi preteklega tedna je predsednik ZDA še dejal, da ve, da dobiva Kuba vojaško pomoč v obliki raket in torpednih ladij ter 3500 vojaških strokovnjakov, da pa je prepričan, da gre tu za okrepitev obrambne sposobnosti Kube. Vse drugače pa so v ZDA govorili že v petek, ko so pričeli »snovati ustrezne protiukrepe«. Proti Kubi so pričele ščuvati ostale ameriške države, istočasno pa so zagrozile Kubi z gospodarskimi in diplomatskimi sankcijami ter vojaško intervencijo.

Od tistega dne je po ZDA v teku obsežna akcija ustvarjanja »primernega« vzdušja. Ves tisk, radio in televizija govorijo — kakor leta 1938 Hitlerjeva propagandna mašina proti Če-

škoslovaški — o komunistični nevarnosti na zahodni polobli, ki prihaja iz Kube, napovedujejo Kubi totalno blokado in ustvarjajo iz kubanskih beguncev že »legitimno vlado«, pri čemer vedno spet dolžijo tudi Sovjetsko zvezo agresivnega dejanja. Poleg tiska in radija bruhajo tudi poslanci in senatorji dan za dnem ogenj in žveplo, Kennedy pa zahteva od kongresa polnomočje, da lahko mobilizira 150.000 rezervistov in da lahko »prepreči nevarnost komunistične vojaške koncentracije na Kubi«.

Na ves ta vik in krik ter resne grožnje je postavila Sovjetska zveza v ponedeljek svoje oborožene sile v »največjo pripravljenost« in povedala ZDA, da »napad na Kubo pomeni svetovno vojno«.

Na vprašanju Kube so se odnosi med ZDA in Sovjetsko zvezo s tem hudo zaostri. Nevarnost oboroženega spopada ni le velika v primeru, da so obojestranske grožnje resne, temveč tudi v primeru kakšne pomote na tej ali oni strani, kajti obe sili hočeta govoriti z raketami. Kubanska vlada pa pravi, da »vojaška pomoč Sovjetske zveze predstavlja popolno vojaško jamstvo«.

Opozorilo staršem

Še je čas, da prijavimo svoje otroke k dvojezičnemu pouku v šoli. Znova opozarjamo, da lahko pisмено ali ustmeno na zapisnik upravitelju šole javimo k dvojezičnemu pouku otroke, ki so

- stopili prvič v šolo,
- menjali šolo ali
- prestopili iz ljudske v glavno šolo.

K dvojezičnemu pouku pa lahko javimo tudi otroke, ki tega pouka doslej niso obiskovali.

Rok za prijave poteče v četrtek, dne 20. septembra 1962.

500 let ljubljanske škofije

V soboto in nedeljo je ljubljanska nadškofija praznovala 500 letnico svojega obstoja. Ob tej priložnosti je nadškof dr. Anton Vovk priredil sprejem v nadškofijskih prostorih, ki se ga je udeležilo 12 jugoslovanskih škofov, med njimi dr. Josip Ujčić in dr. Franjo Šeper ter vsi slovenski ordinariji. Na povabilo so se udeležili sprejema tudi predsednik Komisije za verska vprašanja LRS Boris Kocijančič, predsednik mestnega sveta Ljubljana ing. Marjan Tepina in predsednik občinskega ljudskega odbora Ljubljana-center Majda Bojc.

Prisotne goste je pozdravil nadškof dr. Vovk in ugotovil, da so odnosi med ljudsko oblastjo in Cerkvijo dobri. Istočasno je zaželel nadaljnje in tesno medsebojno sodelovanje.

V Alžiriji:

Sporazum med političnim birojem in vojaškimi poveljniki

Od četrtega preteklega tedna vlada v Alžiriji spet mir. Politični biro in vojaški voditelji III. in IV. vilaje so med seboj sklenili popoln sporazum in tako odstranili akutno nevarnost izbruha državljanske vojne na tleh, ki jih je 7 let pojila kri borbe proti kolonializmu za osvoboditev in neodvisnost.

Sklenjeni sporazum ni le odpravil notranje sovražnosti v Alžiriji, iz njega je tudi razvidno, da so voditelji upornih vilaj do volitev priznali politični biro za edino zakonito oblast v deželi. Ko je politični biro objavil ta sporazum, je istočasno sporočil, da bodo volitve v ustavodajno skupščino Alžirije prihodnji četrtek, dne 20. septembra.

Opozorilo izseljencem in drugim žrtvam fašizma

V zunanjem ministrstvu sta v torek zunanji minister dr. Kreisky in veleposlanik Nemške zvezne republike dr. Janz izmenjala ratifikacijske listine pogodbe med obema državama o odškodnini politično zasledovanim in preseljenim, ki je bila 27. novembra 1961 sklenjena v Bad Kreuznach.

Pogodba stopi v veljavo 11. oktobra 1962. Z njo bo Zahodna Nemčija prispevala 321 milijonov nemških mark k odškodninam žrtvam fašizma v Avstriji. S tem za izplačilo odškodnine izseljencem in drugim žrtvam fašizma po 12. noveli OFG od 11. oktobra naprej ni več nobene ovire.

Dva meseca pred volitvami

Kazalci časa so se v preteklem tednu pričeli nagljeje pomikati k pričetku volilne borbe za državnozbornske volitve 18. novembra 1962. Letošnje poletne politične počitnice so bile zelo kratke. Tudi zadnji mesec, ko je počivalo delo, ki zahteva na državni ravni vsakodnevni odločitve, so imeli politični managerji kar precej posla s pripravami, ki so potrebne, preden politične stranke lahko stopijo pred ljudstvo s programom svojega dela po volitvah.

Kakor doslej pri volitvah bo tudi to pot v ospredju volilne borbe prizadevanje vladnih strank ÖVP in SPÖ za zagotovitev oz. izboljšanje svojega sedanjega položaja v parlamentu in v vladi. Za obe stranki pa je letos položaj bolj napet kot je bil kdaj koli prej. Napetost položaja ilustrira izid zadnjih volitev, iz katerih je izšla SPÖ kot najmočnejša stranka, medtem ko je tedanja volilna geometrija omogočila ÖVP, da je v parlamentu dobila en mandat več kot SPÖ. Po ljudskem štetju 1961 pa se je razdelitev mandatov po volilnih okrožjih spremenila in sicer — kakor izgleda — v prid socialistov in v škodo ÖVP. Ob itak že obstoječi nevarnosti, da izgubi prvič po letu 1945 svojo večino v parlamentu in v vladi, je ta sprememba za ÖVP še posebej kritična.

Vendar bodo ti fakti le do neke mere vplivali na izid volitev, recimo toliko kot pa priliv glasov mladih volivcev. Odločilnejša za izid utegne biti vsebina volilne borbe. Ker so bila zadnja leta, zlasti pa zadnje mesece notranjepolitična vprašanja, zlasti ona gospodarske, socialne in finančne vsebine v ospredju diferenc v vladni in koalicijski politiki, je precej jasno, da bodo prav ta vprašanja, ki jih lahko združimo na skupni imenovalec »obdržanje in izboljšanje kupne moči delavskega in kmečkenga šilinga« glavna vsebina volilne borbe. To je toliko bolj jasno, ker je bil doslej zunanjepolitični koncept obeh strank — če izvzamemo razlike v gledanju na EWG — dokaj sličen.

Da pa bo obdržanje in izboljšanje kupne moči šilinga glavna vsebina volilne borbe, sledi tudi iz tega, da so socialisti svoj volilni program že objavili in da ga ÖVP še ni objavila. Ona ima razumljivo s programom take vsebine svoje posebne težave. Kaj bodo dejali krogi Wirtschaftsbunda in Združenja industrialcev, ki so strankina finančna hrbenica, če ta zagotovi volivcem iz vrst Bauernbunda in Angestelltenbunda zahtevano obdržanje in izboljšanje kupne moči šilinga? Oni ne bodo vzeli na znanje znižanja svojih profitov, ki je za stabilizacijo šilinga v prvi vrsti potrebna. To strankini managerji tudi vedo in zaradi tega je porod njihovega volilnega programa tako težaven.

K tem notranjim težavam pa se pridružuje še borba za vodilni položaj v stranki, ki se je pričela po Raabovem odhodu, ter vedno glasnejše težnje ekstremistov, ki po volitvah odklanjajo nadaljno koalicio s socialisti in ki se zavzemajo — kakor izgleda — za koalicio z FPÖ, da bi jim ta ne odnesla preveč bauernbundovskih volivcev in za EWG navdušenih nemških nacionalistov.

Spričo takih okoliščin ÖVP za predstoječe volitve še ni bila v stanju objaviti svojega volilnega programa. Drugače je pri SPÖ. Le-ta je pretekli petek na posebej v ta namen sklicani tiskovni konferenci predložila javnosti obširen volilni program, v katerem našteva ukrepe, ki jih smatra za potrebne, da bo zagotovljena nevtralnost države, enakopravnost državljanov, kupna moč šilinga ter sodelovanje vseh pozitivnih političnih sil v bodočem parlamentu in vladi. Volilni program, ki nosi naslov »Avstriji služiti« pa tudi izrecno poudarja, da se

»socialisti pripoznajo k trajni nevtralnosti in k izpolnjevanju prevzetih obveznosti do drugih držav in nasproti manjšinam, ki živijo v skupni domovini. Socialisti obsojajo vsako zatiranje človeka po človeku in naroda po narodu.«

Nedvomno je ÖVP spričo vsebinske prikupnosti volilnega programa SPÖ in taktične prednosti, ki jo ima z njegovo zgodnjo objavo v še večjih škripah. Njen položaj je sedaj še manj zavirljiv kot je bil prej. Zato boče, da bi bila volilna borba kar najbolj kratka in da bi spravila čim manj na dan. Vsekakor je že bilo povedano, da svojega volilnega programa oz. proglasa ne bo dala pred 1. oktobrom, ko je napovedan uradni začetek volilne kampanje.

Ob 40-letnici Kluba slovenskih študentov na Dunaju:

Srečanje slovenskih akademikov in študentov v Št. Janžu

Preteklo nedeljo se je pri Tišlarju v Št. Janžu zbralo nad 50 slovenskih intelektualcev in študentov. Zbrali so se k srečanju, h kateremu je vabil Klub slovenskih študentov na Dunaju (prej Klub koroških slovenskih akademikov na Dunaju) ob 40-letnici svojega obstoja. Srečanju so prisostvovali predsednika obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev in predstavniki pri njih včlanjenih narodnih organizacij.

Za 40-letnico obstoja je Klub slovenskih študentov na Dunaju izdal tudi »Zbornik slovenskih študentov na Dunaju«. Zbornik obsega 72 strani člankov in razprav ter lep slovja in poročil. Njegov uvod je napisal sedanji predsednik kluba Feliks J. Bister, posvetila pa sta napisala predsednik ZSO, dr. Franci Zwitter in predsednik NSKS, dr. Valentin Inzko. O zborniku bomo še posebej poročali.

Šentjanško srečanje slovenskih akademikov in študentov je začel tačasni predsednik kluba Feliks J. Bister z nagovorom »Ob 40-letnici Kluba slovenskih študentov na Dunaju«. Za njim je govoril višji študijski svetnik, ravnatelj dr. Joško Tischler o slovenski gimnaziji in njenem pomenu za koroške Slovence. Uvodoma je dal pregled razvoja slovenskega šolstva v avstroogrski monarhiji, kjer so Slovenci živeli takorekoč življenje kolonialnega naroda brez državne slovenske visoke šole in brez državnih slovenskih srednjih šol, nakar je prikazal težave koroških slovenskih srednješolcev med obema vojnoma. Ko je govoril nato o pomenu gimnazije za Slovence v Celovcu je istočasno mladim študentom predočil nujnost vnelega, ne enostranskega, temveč vsestranskega študija in gledanja na svet okoli sebe.

Popoldanski del sestanka sta izpolnila dr. Mirt Zwitter in dr. Reginald Vos-

pernik s svojima predavanjima. Poslovo-deči podpredsednik Zveze slovenskih zadrug v Celovcu dr. Mirt Zwitter je s svojim predavanjem popeljal mlade akademike in študente na pot spoznavanja gospodarskih vprašanj koroških Slovencev, pri čemer jim je odprl vrsto novih perspektiv za njihov študij. Prof. Reginald Vospernik pa je v svojem predavanju »Naloge našega intelektualca« nanizal vrsto misli in predlogov mlade generacije, iz katere izhajajo, za delo mladih akademikov in študentov. Problematika, ki je bila načeta v obeh predavanjih, je bila zelo obsežna. Za pravilno spoznanje in oceno položaja in problemov koroških Slovencev s strani mlade generacije pa bo nedvomno potrebno, da se bo prav ona še z vso intenzivnostjo bavila s to problematiko, da bo šla v njeno globino in ne plavalala samo na njenem površju.

Srečanje je zaključil prijeten družabni večer.

Jesenski mednarodni zagrebški velesejem odprt

Preteklo soboto so v Zagrebu odprli 63. jesenski mednarodni velesejem. Na razstavišču, ki meri okroglo 15 ha površine, razstavlja 1198 jugoslovanskih in 4920 drugih razstavljalcev iz 36 držav. Poleg evropskih držav, ki so že tradicionalne udeležence zagrebškega velesejma nista letos tam zastopani le Sovjetska zveza in Združene države Amerike temveč tudi lepa vrsta mladih afriških držav. Tako so prvič na sejmu zastopane Gana, Gvineja, Liberija, Libanon, Mali, Nigerija, Sudan, Togo in Etiopija.

Razen splošnega mednarodnega sejma vzorcev, mednarodne razstave motorjev in motornih vozil, »tedna usnja in obuvice«, komercialne razstave jugoslovanskega turizma, razstave športno turističnega in kmečkenga letalstva in mednarodne razstave publikacij, je letos kot novost bila prikrat odprta razstava o razvoju gospodarskih odnosov med Jugoslavijo ter afriškimi in azijskimi državami v razvoju. Tej razstavi so dali naslov »Afrika, Azija in Jugoslavija«.

Med sejmom bo v Zagreb prispelo precej tujih delegacij in uglednih gostov iz Velike Britanije, Italije, Madžarske, Poljske, DR Nemčije, ZDA, Francije, Maroka, Sudana, Grčije, Norveške, Turčije in Cipra. Na povabilo velesejske uprave bo Zagreb v tem času obiskalo skupno okoli 6000 gospodarstvenikov iz vseh delov sveta.

ZDA sodelujejo na velesejmu z razstavo o tem, kako sedanji Američani izkoriščajo prosti čas. V zvezi s to razstavo je predsednik ZDA John Kennedy poslal razstavljalcem in obiskovalcem letošnjega zagrebškega velesejma pozdravno sporočilo, v katerem poudarja, da je »udeležba ZDA na zagrebškem mednarodnem velesejmu simbol trajnega prijateljstva, ki ga ameriški narod občuti do jugoslovanskih narodov«.

Jesenski mednarodni zagrebški velesejem bo odprt do nedelje, 23. septembra 1962.

Na lesnem trgu je pričakovati umirjenje

Pričetek jesenskih kupčij pri lesu je zelo tesno povezan s splošnim razvojem na evropskem lesnem trgu, kakršen je bil letos pozimi in pomladi. Pomladanski razvoj na evropskem lesnem trgu pa je imel te-le posebne značilnosti: Povpraševanje za drvimi je padalo, vsled česar je bila tudi v kampanji 1961/62 njihova sečnja manjša kot prej. Naraščala je le potrošnja brusnega in drugega celulosnega lesa ter jamskega lesa, ki so ga potrebovali aktivizirani evropski premogovniki. Proizvodnja gradbenega lesa je bila enaka kot 1961, temu času je odgovarjala tudi trgovina z iglavci, medtem ko je bila trgovina z listavci slaba. Sploh trdijo, da so pomladi ostale še velike zaloge lesa ne le iglavcev, temveč tudi listavcev.

Cene so na evropskem lesnem trgu ostale pomladi v glavnem stabilne, le pri listavcih ni prišlo do te stabilnosti. Po triletni aktivnosti in včasih pretirani ekspanziji, lahko sedaj pričakujemo, da se bo evropski lesni trg do neke mere umiril in da se bo moral prilagoditi nekoliko manjši ekonomski ekspanziji zahodno-evropskega gospodarstva.

Ob začetku jesenske sezone na domačem lesnem trgu je torej finančni položaj nakupovalcev lesa precej napet, njihove potrebe po kreditih bodo s pričetkom sklepanja kupčij precej velike. Kar se tiče cen, prihaja njihova raven močnejše pod vpliv skandinavskih in vzhodnih evropskih dežel ter Kanade. To in pa nepripravljenost lesne industrije in trgovine za popuščanje pri svojih dobičkih data pričakovati, da bodo nakupne cene hlodovine nekoliko popustile. Izjemo pri jamskem lesu je le v mali meri pričakovati; več izgledov je pri brusnem in drugem celuloznem lesu, kjer pričakujejo, da

bo sedanji po snežnih polomih povzročeni obilni ponudbi sledila na pomlad premala ponudba brusnega lesa. Jesensko in zimsko čiščenje in redčenje v gozdu se utegne torej letos izplačati, ker je pričakovati, da bo pri tem napadli brusni, pa eventualno tudi jamski les šel hitro in dobro v denar.

Resen položaj italijanske živinoreje

Položaj italijanske živinoreje je zelo resen in vse kaže, da bo tak ostal še zelo dolgo. Resnost položaja je v tem, da so po Italiji hudo razpasene tri nalezljive bolezni: goveja jetika, bruceloza in nalezljiva mastilitis.

Vse tri bolezni najbolj divjajo po Padski nižini, kjer tudi delajo največ škode, kajti v tej nižini je živina najbolj selekcionirana in produktivna, zato pa tudi najbolj občutljiva. Preiskave so pokazale, da v nekaterih pokrajinah ob reki Pad boleha za tuberkulozo kar 70 % goveje živine. Bruceloza je tudi zelo razširjena, medtem ko je z mastilitisom okužena najmanj polovica živali. Medtem ko je škoda, ki jo povzročata zadnja bolezen le materialne narave, ker ima za neposredno posledico le skrčenje proizvodnje mleka, povzročata obe drugi bolezni razen materialne škode, kot je to upadanje proizvodnje mleka, mesa in telet še toliko bolj pomembne posledice zdravstvene narave kot to dokazuje visoko število ljudi obolelih za malteško mrzlico in jetiko.

Strakovnjaki cenijo materialno škodo, ki jo vsako leto povzročajo v Italiji omenjene tri bolezni skupaj, na okoli 300 milijard lir.

POŠIROKEM SVETU

DUNAJ. — V nedeljo je zvezni predsednik dr. Schürf odprl 76. mednarodni dunajski velesejem. Za na dan otvoritve je to tradicionalno dunajsko jesensko prireditel obiskalo 168.000 ljudi. Ta obisk je prekosil vse dosedanje rekorde obiska prvega sejmskega dneva. Tudi razstavljalci so bili s sklenjenimi posli zadovoljni.

DUNAJ. — Vicekancler dr. Pittermann se je v spremstvu generalnih direktorjev podpravljen industrije podal včeraj na petdnevni obisk v Sovjetsko zvezo. Na obisk je dr. Pittermana povabil podpredsednik Vrhovnega Sovjeta Kosigin, ker se dr. Pittermann iz ustavnih razlogov ni mogel odzvati svojčasemu povabilu, da bi obiskal Sovjetsko zvezo skupno s kanclerjem dr. Gorbachom.

DUNAJ. — Pred državnozbornimi volitvami 18. novembra bodo v Avstriji volitve še v naslednjih meslih: 30. 9. v Kressu, 7. oktobra v Celovcu, 14. oktobra v Salzburgu, 21. oktobra v Innsbrucku, 28. oktobra pa v Tulnu in Wädern na Nižjem Avstrijskem. Po državnozbornih volitvah pa bodo že naslednje nedelje občinske volitve na Gradščanskem.

BEOGRAD. — Jugoslovansko delegacijo na XVII. zasedanju Generalne skupščine OZN, ki se bo začelo prihodnji terek, bo vodil član Zveznega izvršnega sveta Vladimir Popović, ki je vodil jugoslovansko delegacijo tudi na konferenci držav v razvoju v Kairu. V delegaciji so še vodja stalne misije FLRJ pri OZN, veleposlanik Miša Pavičević, prof. Janez Stanovnik ter načelnika v državnem sekretariatu za zunanje zadeve dr. Djura Ninčič in Budimir Lončar.

RIM. — »Il Messaggero« piše, da je italijanska policija pri preiskavi vile, v kateri je stanoval Bidault, našla večje količine orožja in streliva. Bidault je stanoval v bližini mesta Macerata, kjer je bil štab francoskega »nacionalnega komiteja odpora«. Italijanska policija je zaslila Bidaulta, ki je nato v spremstvu policije zapustil Italijansko ozemlje. V začetku tedna je šla skozi časopise vesti, da je Bidault odšel v Avstrijo, kar pa je notranje ministrstvo odločno zanikalo. Druga poročila spet pravijo, da se je umaknil na Portugalsko ali v Španijo.

RIM. — V italijanskem zunanjem ministrstvu se je začelo posvetovanje italijanskih veleposlanikov v državah Skupnega evropskega trga in v Veliki Britaniji. Proučujejo probleme nadaljnjega razvoja evropske integracije. Pri posvetovanju sodelujeta tudi premier Fanfani in zunanji minister Piccioni. Italijanska vlada želi biti dobro obveščena o stališčih zahodne Evrope do problemov integracije in morebiti posredovali med nasprotnimi stališči.

KAIRO. — Minister za zunanje zadeve ZAR Mahmud Favzi je sprejel libanonskega veleposlanika v Kairu Abuja Haterja, s katerim je razgovarjal o položaju v Arabski ligi. Hater ima s strani libanonskega zunanjega ministrstva zaupno nalogo, da posreduje v sporu med ZAR in Sirijo, kar naj bi omogočilo, da se ZAR vrne v Arabsko ligo.

LISBONA. — AFP priobčuje poslanca 50 predstavnikov portugalske opozicije predsedniku republike Thomazu, v kateri zahtevajo ostavko Salazarjevega kabineta. Le-taga naj bi zamenjala vlado, katere temeljni cilj bi bil »modifikacija kolonialne politike in ponovna vzpostavitev demokratičnih svobod«.

RIO DE JANEIRO. — V Braziliji je znova prišlo do nervoznega in napetega vzdušja pred novim izrednim zasedanjem kongresa, ki mora znova proučiti in dokončno sprejeti zahtevo Goularta po tem, naj bi pospeli plebiscit o odpravi parlamentarne in obnovi predsedniškega sistema, s čimer bi vrnil vse njegove predsedniške pristojnosti.

ATENE. — Atenski časopisi poročajo, da je podpredsednik ZDA Lyndon Johnson med obiskom obljubil Grčiji novo sodobno orožje za vse tri vrste oboroženih sil, vstevši tudi rakete. Ameriška strategija — piše časopis »Vima« — dela razloček med raketa mi, ki so pod nadzorstvom ameriških oboroženih sil, in raketa mi, ki jih dobijo zavezniki. Grčija bo dobila rakete, ki jih bo mogoče izstreljevati z vozil in plovnih objektov.

BLACKPOOL. — Kongres britanskih Tradeunionov — to je sindikalne organizacije, ki šteje nad 8 milijonov članov — je sprejel resolucijo, s katero je ostro obsodil »jalovo« gospodarsko politiko Macmillanove vlade. Istočasno je v resoluciji napovedal odločno ofenzivo v boju za izboljšanje življenjske ravni britanskih delavcev. Na tem kongresu so se Tradeunioni notranje močno okrepili, ker sta se njihov generalni sekretar Woodcock in predstavnik levega krila Cousin sporazumela in v spornih točkah pobotala.

MOSKVA. — Namestnik načelnika tankovskih enot sovjetske armade, general Konstantinov je izjavil, da ima SZ fakčne tanke, ki so glede na druge oblike oborožitve najodpornější proti učinku atomskega orožja in sevanja. Po njegovih besedah nima nobena kapitalistična država tankovskih tankov, kakršni so sovjetski.

DŽAKARTA. — V Džakarti so v polnem teku priprave za zasedanje druge afriško-azijske konference v Bandungu. Pripravljalni sestanek za drugo konferenco v Bandungu bo še letos. Na tem pripravljalnem sestanku štelijo najljubši jezik, ki bo okrepil dosedanje zveze med temi državami.

TAIPEH. — V teku 10 dni je prišlo na ozemlje LR Kitajske do 2 zračnih incidentov. V ponedeljek so kitajske oborožene sile sestrelile drugo letalo tipa U-2, ki je krožilo nad njihovim ozemljem. Ugotovili so, da sta obe letali bili lasti čankajskove vlade v Formosi in da jih je od leta 1960 naprej pošiljala s špionskimi nalogami nad ozemlje LR Kitajske.

LONDON. — Tu se je pretekli petek končalo petdnevno zasedanje Pugwash-konference 200 najuglednejših predstavnikov svetovne znanosti, ki so razpravljali o problemih razorožitve, utrditve miru, mednarodnega znanstvenega sodelovanja ter pomoči državam v razvoju.

1912 - Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu - 1962

(Odlomki iz društvene kronike)

Še danes ohranjena prva društvena knjiga zapiskov poroča, da se je 20. decembra 1911 zbralo v Bilčovsu 30 mož in fantov na posvetovanje, na katerem so sklenili, da bodo po vzorih drugod po naših dolinah ustanovili tudi za Bilčovs in okolico prosvetno društvo. Na tem posvetovanju določeni pripravljajni odbor je pripravil društvena pravila in jih predložil koroški deželni vladi v Celovcu v odobritev in potrdilo, kar je ta pod številko 964 storila dne 6. marca 1912.

Medtem pa je pripravljajni odbor že sklical ustanovni občni zbor za 25. februar 1912. Prvemu izvoljenemu odboru na čelo je bil za predsednika izvoljen še danes živeči Tone Kuriselo iz Želuč. Za njegovo ustanoviteljsko vzpodbudo in dolgoletno delo kot predsednik društva ga je Slovenska prosvetna zveza ob svoji peticionistični 1958 odlikovala z Drabosnjakovim priznanjem. Pod njegovim vodstvom in s pomočjo ostalih odbornikov in društvenih članov je društvo prav živahno delovalo. Prirejalo je podučne mesečne sestanke, zbiralo je knjige in urejevalo knjižnico. Kmalu je bil postavljen tudi društveni oder in takratni organist v Bilčovsu, Franc Kapus je prevzel vodstvo društvenega pevskega zbora. Prva oderska prireditev je bila igra „Tri sestre“, ki so jo igrali igralci prosvetnega društva „Kot“ iz Št. Jakoba v Rožu. Po vzgledu Št. Jakobčanov navdušena mladina je tudi v Bilčovsu začela pripravljati svojo igro, katere uprizoritev pa je preprečil izbruh prve svetovne vojne.

Dasi cropani mnogih pravic, ki bi nam po tedaj sklenjeni Senžermenski pogodbi pripadale, smo koroški Slovenci po letu 1920 pričeli obnavljati svoje delo in znova terjati svoje pravo. Prej onemogočena ali razpuščena prosvetna društva so se pričela spet zbirati, zbori so pričeli spet peti, igralci pa igrati.

Bilčovsko prosvetno društvo je že 2. januarja 1921 sklicalo sejo svojega odbora, s katere je pristojnim oblastem prijavilo svoj obstoj in namen nadaljnjega dela. Okrajno glavarstvo je vzelo to prijavo na znanje in naročilo takratnemu občinskemu upravitelju, da mora nadzirati društveni občni zbor, ki je bil 3. aprila 1921. V zvezi z novo nastalim položajem je občni zbor formuliral stališče društva takole: Smo Avstrijci, a hočemo ostati tudi Slovenci in se v okviru avstrijskih zakonov posluževati vseh narodnih pravic zajamčenih nam po Senžermenski mirovni pogodbi. Na tej podlagi hočemo živeti svoje lastno življenje.

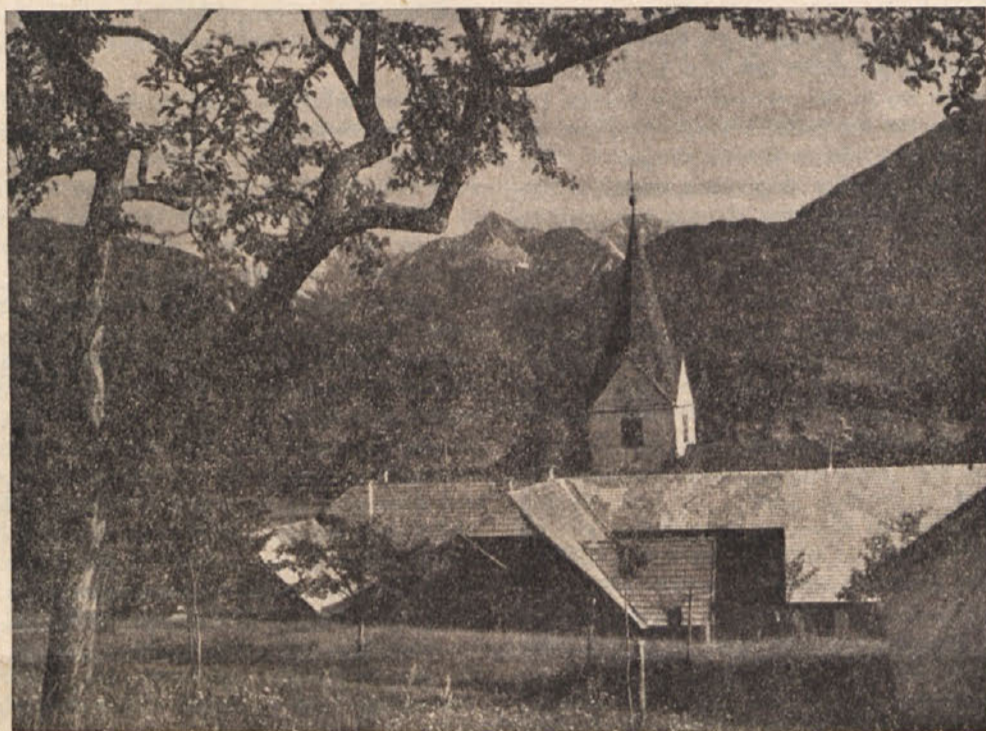
V začetku te prve društvene obnove je bilo društveno delo omejeno na izposojanje knjig in na mesečne prosvetne sestanke.

Kmalu pa je prišlo tudi do obnove pevskega zbora. Leta 1923 je zopet stal društveni oder, to pot pri Petrovcu v Zgornji venci, društveni lokal in knjižnica pa sta bila pri Lesjaku v Bilčovsu. Leta 1925 je društvo postavilo improviziran „poletni oder“ na Pomočovem vrtu, da je lahko spet delovalo v središču občine, takorekoč tretji oder med obema vojnoma pa je postavilo 1928 pri Knaberlu v Veljni vasi. Leta 1936 pa je v okviru društva zrasedel tudi tamburaški odsek in pomagal izpolnjevati društveno delo: čuvanje narodne zavesti, širjenje izobrazbe in znanja med domačim ljudstvom in redno posredovanje kulturnega razvedrila. Od leta 1938, od zasedbe Avstrije po nacističnih osvajalcih je bilo to delo iz leta v leto težje, dokler ni bilo 1941 popolnoma zatrto, prosvetna društva razpuščena, slovenska beseda celo v družini prepovedana, sloven-

ski ljudje pa raztepeni po koncentracijskih in izseljeniških taboriščih.

Začetka smo koroški Slovenci molče prenašali to preganjanje in trpeli s stisnjenimi pestmi. Ko je bila mera polna smo se uprili za svojo pravično stvar. V tem uporu smo na domačih tleh 1945 zmagali in se vrnil domov graditi na ruševinah svoje domove in svojo ljudsko prosveto. Drugič smo se zbrali v Bilčovsu in sklenili, da prijavimo oblastem svoj obstoj in namen nadaljnjega delovanja. Od tega časa Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ spet cveti in neumorno seje seme kulture, omike in strpnosti med ljudstvom po naših Gurah ter ga z igro, petjem in tamburaškimi zbori navdušuje za ljubezen do materinščine in do domače grude, ki je ravno iz naših Gur gledana tako lepa.

Spored proslave 50-letnice SPD „Bilka“ v Bilčovsu

Nedeljska proslava 50-letnice SPD „Bilka“ v Bilčovsu se bo pričela ob 2. uri popoldan pri Miklavžu v Bilčovsu. Za uvod v pričetek bo igrala godba na pihala iz Hrasnika, ki šteje 47 godbenikov in sodi med najboljše godbe Svabod in prosvetnih društev Slovenije.

Prvi del sporeda bo dalo jubilatno društvo z nastopom moškega, mešanega in starega društvenega pevskega zbora, ki jih bo vodil Valentin Kapus. Navmes deklamacije, govor predstavnika jubilatnega društva in nastop godbe na pihala iz Hrasnika.

V drugem delu sporeda pa bo govor predsednika Slovenske prosvetne zveze, odlikovanje zaslužnih društvnikov z Drabosnjakovim priznanjem, nastop instrumentalnega ansambla Slovenske prosvetne zveze iz Trsta in nastop Združenih mešanih zborov Slovenske prosvetne zveze iz Celovca.

Spored bo zaključila in uvod v ljudsko veselico in prosto zabavo s plesom bo začela spet godba na pihala iz Hrasnika.

Naši spominski dnevi v septembru

3. 9. 1892 ustanovljena Hranilnica in posojilnica v Št. Lenartu pri sedmih studencih
5. 9. 1872 ustanovljena »Posojilnica Št. Jakobska v Rožu«
3. 9. 1902 ustanovljena Hranilnica in posojilnica v Galiciji
11. 9. 1957 otvoritev Državne realne gimnazije in gimnazije za Slovence v Celovcu
16. 9. 1916 rojen na Bistrici v Rožu narodni heroj Matija Verdnic - Tomaž
16. 9. 1936 umorjen kot žrtev napada šovinistov pevec in prosvetni delavec Mihej Habih z Ruta pri Hodišah
18. 9. 1869 umrl v Celovcu slovničar in literarni organizator Anton Janežič
18. 9. 1870 veliki tabor v Žopračah pri Vrbi
28. 9. 1762 rojen na Bistrici pri Št. Jakobu v Rožu ljudski pesnik in tkalec Miha Andreaš
30. 9. 1902 ustanovljena Hranilnica in posojilnica v Globasnici

Celovski kulturni dogodki:

Nova sezona v gledališču

V soboto, dne 1. septembra je malo gledališče celovskega mestnega gledališča v Domu glasbe začelo svojo gledališko sezono 1962/63. Za začetek je bila uprizorjena angleška kriminalna komedija »Lep konec tedna, Mr. Bennett«. Režijsko je uprizoritev pripravila gospa Grete Bittner, scenografsko pa Karl Eugen Spurny. V glavnih vlogah so nastopali Raimund Kuchar, Edith Theiner, Herman Faltis in Fritz Bittner. Obilno navzoča publika je vzela ta v Celovcu novi komad z zadovoljstvom na znanje.

Ob otvoritvi sezone je intendant gledališča Otto Hans Böhm dal kratak pregled o pretekli gledališki sezoni, ki je imela 12.000 več obiskovalcev od sezone 1960/61. Kot komade, ki so najbolj potegnili, je navedel med operami »La Boheme«, ki je s 15 predstavami privabila 8.732 oseb obiska, med operetami »Vesela vdova«, ki je imela 9.702 obiskovalca pri 17 predstavah in kot igro »Z najboljšimi priporočili«, ki je doživela 24 uprizoritev in 11.511 oseb obiska.

»V novi sezoni bodo prišle prvič na celovski oder opere Elektra, Falstaf in Jenufa. Mestno gledališče pa bo zaradi adaptacij prišlo igrati šele 2. novembra.

Jugoslovanska socialistična praksa pri reševanju problemov narodnih manjšin

Ze septembra 1942 je bila na Kosmetu ustanovljena prva Šiptarska enota v NOV, ki je že januarja 1943 tako narasla, da se je razcepila v dve enoti; aprila istega leta je bil formiran Glavni štab NOVJ za Kosovo in Metohijo, katerega komandant je bil Šiptar. Potem je število partizanskih enot na Kosmetu zelo hitro naraščalo in štelu v drugi polovici 1944 devet brigad, ki so se udeležile končnih borb za izgon okupatorjev.

Ze leta 1941 je bila ustanovljena prva vojaška enota v Bački, v kateri so bili pripadniki madžarske narodnostne manjšine. Avgusta je bil formiran poseben madžarski bataljon, ki je kasneje (decembra 1944) prerasel v brigado.

Podobno so v letu 1943 in 1944 bili formirani posebni češki, slovaški, bolgarski bataljoni in brigade. Seveda pa se pripadniki manjšin niso borili le v teh posebnih enotah.

Tudi številni pripadniki današnje italijanske manjšine so se borili v vrstah NOV, sprva skupno v združenih hrvatsko-italijanskih enotah. Leta 1944 (aprila) pa je bil formiran pretežno italijanski odred »Pino Budicin«, ki je kmalu prerasel v ba-

taljon. Posebne italijanske enote so bile v sestavi IX. korpusa NOV Jugoslavije, zlasti pri operacijah pri Furlaniji pa so živo sodelovale jugoslovanske in italijanske partizanske enote. Julija 1944 je bila ustanovljena »L'Unione degli Italiani dell'Istria e di Fiume«, ki še sedaj obstoja kot kulturna organizacija.

Ze v času NOB je bila priznana uporaba jezikov narodnostnih manjšin. Bili so v jezikih manjšin tiskani številni pozivi, lepaki, brošure, časopisi, radijska poročila itd. Ze leta 1943 so n. pr. pričeli izhajati »Il nostro Giornale«, »La donna Istriana« itd. V narodnoosvobodilne obdore in druge organe na mešanem področju so bili voljeni številni pripadniki narodnostnih manjšin. Ze decembra 1943 je bil izbran Oblastni narodnoosvobodilni odbor za Kosovo in Metohijo, katerega predsednik je bil Šiptar, od 8 članov predsedstva pa je bilo 6 Šiptarjev.

V deklaraciji AVNOJ na II. zasedanju v Jajcu 29. 11. 1943 je bila svečano potrjena pravica narodov Jugoslavije do samoodločbe in postavljen je načela bodoče federativne ureditve Jugoslavije, na temelju enakopravnosti in bratstva. Za na-

2 rodnostne manjšine pomenijo ti sklepi AVNOJ o federativni ureditvi Jugoslavije temelj bodočega položaja, zlasti tč. 4, ki pravi: »Narodnostnim manjšinam v Jugoslaviji bodo zagotovljene vse narodnostne pravice.«

II.

Položaj narodnih manjšin, zlasti v pravnem smislu, je v določeni državi odvisen od: 1. mednarodnopravnih obveznosti tiste države v pogledu manjšin; 2. vrste državne ureditve, to je, ali gre za centralizirano državo ali za državo z razvito samoupravo; 3. obsega splošnih pravic človeka in državljanov, ki jih zakonodajna ureditev te države priznava; 4. posebnih pravnih predpisov, ki urejajo položaj narodnostnih manjšin. Dejanski položaj določene manjšine pa je, seveda, odvisen od tega, koliko naštetih štirih pravnih elementov dejansko dobe praktičen izraz v življenju in še od vrste drugih činiteljev, kot so: splošna razvitost področja, kjer manjšina živi, številnost te manjšine, tradicija njene razvoja.

Oglejmo si na kratko, kako je nova Jugoslavija v okviru naštetih štirih elementov pravnega položaja uredila manjšinsko problematiko, in nekaj osnovnih podatkov o činiteljih pri posameznih manjšinah, ki tudi vplivajo na dejanski položaj manjšin.

Z izjemo za italijansko manjšino na ozemlju bivše cone B Svobodnega tržaškega ozemlja Jugoslavija ni mednarodno vezana v svojem odnosu do manjšin. Ustanovna listina OZN in mirovne pogodbe po drugi svetovni vojni vsebujejo le določbe o spoštovanju splošnih pravic človeka ne glede na raso, spol, jezik ali vero in prepovedujejo diskriminacijo. Tudi splošna deklaracija OZN o človeških pravicah ne vsebuje posebne določbe za manjšine.

Jasno je, da imajo v socialistični družbeni ureditvi Jugoslavije, ki si prizadeva za dejansko popolno enakopravnost narodnostnih manjšin z narodi Jugoslavije, ki vidi v manjšinah pozitiven faktor zblizovanja med narodi in element, ki kulturno bogati celotno jugoslovansko skupnost, mednarodne določbe sekundaren pomen. Pomenijo le minimum, ki mora biti dostopen vsaki manjšini v državi. Ni združljivo z načeli enakopravnosti, da bi neka manjšina na podlagi mednarodnih pogodb uživala ugodnejši položaj od drugih. Kolikor v nekaterih državah gre za tak primer, je to le dokaz, da dotična država smatra manjšine za neizbežno zlo, ki mu omogoča živeti le, kolikor je za to obvezana. Seveda Jugoslavija dosledno izpolnjuje določila Posebnega statuta priloženega Londonskemu memorandumu v odnosu do italijanske manjšine, v okviru svoje ureditve pa

nudi vsem narodnostnim manjšinam še več.

Ze omenjena načela II. zasedanja AVNOJ leta 1943 o federativni ureditvi Jugoslavije so dobila svoj pravni izraz v ustavi FLRJ iz leta 1946. Poleg šestih ljudskih republik zvezna ustava določa v okviru LR Srbije še dve avtonomni enoti, in sicer avtonomno pokrajino Vojvodino in avtonomno oblast Kosovo-Metohijo. Ti avtonomni enoti sta nastali poleg drugega zato, da bi se na njihovih področjih, ki jih naseljujejo številne narodnostne manjšine (v Avtonomni oblasti Kosovo-Metohija so Šiptarji v večini, v Avtonomni pokrajini Vojvodini živi poleg Srbov večina ostalih narodnostnih manjšin, zlasti Madžari), zagotovile določene posebne pravice pripadnikov manjšin. Pristojnosti teh dveh avtonomnih enot so v glavnem iz okvira pristojnosti LR Srbije, obseg te avtonomije pa je poleg splošnih okvirov v ustavnih določilih določen v posebnih statutih. Čl. 2 teh statutarov določa, da organi avtonomnih enot skrbijo za »razvijanje in krepitev bratstva in enotnosti med narodnostmi«, ki žive na njihovem področju in za »uveljavitev pravic narodnostnih manjšin, določenih z ustavo«. Statut Avtonomne oblasti Kosovo-Metohija še posebej poudarja enakopravnost srbskega in šiptarskega jezika.

(Se nadaljuje)

Zaskrbljenost na Reberci

Južno Koroško, torej doline, ki jih nase-ljuje prebivalstvo obeh deželnih jezikov, v pretežni večini slovensko govoreče, so morali uradno priznati za gospodarsko zaostalo in nerazvito pokrajino zaradi desetletnega zapostavljanja in zanemarjanja. Za gospodarski razvoj v teh krajih s pomočjo iz javnih sredstev ni bilo razumevanja. Na nenehni krik po enakopravnosti na gospodarskem področju v tej pokrajini, so se zganili in sklenili načrt, da bi zamujeno popravili in dohiteli gospodarski razvoj in napredek drugih na višji gospodarski ravni stoječih krajev naše dežele. Obljubljali so hitre in učinkovite ukrepe za pospešitev gospodarskega razvoja na spodnjem Koroškem iz fonda za načrt pristoriti zamujeno na gospodarskem področju.

Obljubljali so postavitev novih industrijskih podjetij v teh industrijsko revnih krajih, toda, kje se je kaj premaknilo? V blaški občini na primer imajo že dolgo primerno gradbeno zemljišče v namen, da bi na tem postavili kakršno koli industrijsko podjetje. Nekaj časa so govorili in upali, da bo postavilo industrijski obrat neko tekstilno podjetje, toda danes je o tem vse utihnulo. Kaže, da z merodajne in odgovorne strani ni razumevanja in še manj volje, da bi se s svojim vplivom za stvar zavzeli. Podoba je, da bo pokrajina ostala slej ko prej brez stalnih delovnih mest in bodo domači delavci tudi v naprej prisiljeni iskati zaslужka in kruha v tujini ali pa nihati na oddaljena delovna mesta in domov.

Tipično je, da je pravzaprav majhna celulozna tovarna na Reberci v Podjuni čedalje v večji denarni stiski in znova grozijo možnosti, da bo morala ustaviti svoje obratovanje. Na Reberci ni kakšna veletovarna, vendar pa le zaposluje 426 delavcev in nameščencev, kar gotovo tudi nekaj pomeni. Vsi ti delavci se preživljajo v domačem kraju in nabaoljajo svoje potrebščine pri domačih trgovcih, obrtnikih in kmetih. Zadnje mesece pa so delavci in nameščenci iz dneva v dan vedno bolj zaskrbljeni v negotovosti, kaj bo prinesel jutrišnji dan, kajti kakor je slišati, je obstoj tovarne vedno bolj ogrožen. Ne more biti prijeten občutek za delavca, ki se upravičeno lahko boji, da bo moral v svet s trebuhom za kruhom.

Deželna vlada se je položajem reberške celulozne tovarne že večkrat ukvarjala in tudi na zadnji seji je deželni glavar znova nakazal to pereče vprašanje. Naglasil je nujnost in potrebo, da se obstoj tovarne na Reberci zagotovi, ki zavzema v gospodarstvu Podjune nekako ključno stališče. Ne le, da zaposluje nad 400 delavcev, je tudi dobra odjemalka lesa pri okoliških, po večini gorskih kmetih.

Kakor je sklepato, so bila doslej prizadevanja koroške deželne vlade pri zvezni vladi za kredit in s tem za utrditev celulozne tovarne na Reberci neuslišana, ostalo je le pri obljubah. Deželni glavar je bil od vlade spet pooblaščen, da nastopi v uso odločnostjo pri zvezni vladi za zadovoljno rešitev perečega vprašanja reberške tovarne.

Upamo, da bo ponovnemu prizadevanju deželnega glavarja pri zvezni vladi uspelo, da se bo dosegel pozitiven uspeh. Po izkušnjah je upravičen dvom, da bo kot doslej le malo zanimanja za zadevo. Upravičeno smo lahko mnenja, da je v ta dopolnilni fond vendarle steklo nekaj denarja tudi iz dajatev davkoplačevalcev, kmetov in obrtnikov iz zadevnih krajev. Končno je le čudno, da je za gotove namene v nemško govorečem delu naše dežele denarja dovolj za različne gradnje raznih domov, vzpenjač in drugega več. Hočemo, da obljube o hitrem gospodarskem razvoju gospodarsko zelo malo razvite naše pokrajine ne bodo ostale le obljube, temveč zares izdatno realno dejstvo. Hiranje celulozne tovarne na Reberci nikakor ne govori, da bi obljubam o gospodarskem pospeševanju naše pokrajine sledila tudi dejanja.

Po koroškem velesejmu

Velesajmski odbor pod predsedstvom mestnega svetnika Novaka je komaj, ko so se zaprla sejemska vrata, spet pridno pripravljalnih delih za prihodnjo največjo gospodarsko prireditel na Koroškem, ki ji je glavna vsebina vedno bolj uveljavljajoči se „avstrijski lesni sejem“. Po zaključku letošnjega velesajma je velesajmski odbor sprejel množico pohvalnih in priznavalnih pisem tu- in inozemskih gospodarskih ustanov ter strokovnjakov, ki izražajo svoje zadovoljstvo o odlični organizaciji in brezhibnem poteku velike mednarodne gospodarske prireditve v Celovcu.

Termin za velesajem prihodnje leto so že določili ter bo v času od 8. do 18. avgusta 1963. Tretjina velesajmskih razstavnih pro-

Z novo potjo - Komelj odprt svetu

Gorske kmetije na Komlju, v izrecno hribovitem kraju naše spodnje Koroške, so imeli pred nedavnim in pred tem dolgo dobo, skrajno neustrezne, težavne in naporene odvoze in dovoze poti. Na teh gorskih poteh, ozkih, polnih kamenja in izpranih lukenj, so se mučili vprežna žival, konj in vol ter tudi človek, ko so morali in hoteli pripeljati na dom kmetijske potrebščine iz ravnine, najbližjega tržno-prometnega kroja Pliberka, kolodvora in drugod. Prav tako je bilo, če so odvažali svoje pridelke na trg in k odjemalcem, predvsem težaven transport lesa je zelo neugodno vplival na cene. Prevažali so mogli le majhne količine blaga, kar je bilo združeno z večjimi stroški in izgubo dragocenega časa.

Pred nedavnim so ta gorski kraj, ki leži v uradno priznano gospodarsko zaostalem predelu naše dežele, z novo, dobro in ustrezno cesto odprli svetu v pomembno korist in blaginjo tamošnjega marljivega kmečkega prebivalstva. Kmetje bodo ugodneje vozili z vsemi prometnimi komunikacijami, bodisi tu in tam še s konjem, predvsem pa z traktorji, unimogi in tovornimi avti svoje kmetijske potrebščine na dom, ali vsaj blizu domov. Ugodneje in z manjšimi stroški pa bodo odvažali svoje potrebščine na trg in do odjemalca, v kolikor kupec sam ne bo prišel s svojim vozilom po bika, kravo, tele, svinje in drugo.

Z novo pravkar dograjeno cesto bo Komeljski vrh postal brez dvoma tudi priljubljena izletna točka turistov iz tu- in inozemstva, ki se v poletnih mesecih mudijo v Pliberku in okolici, na primer v velikem številu tudi na Klopinskiem jezeru. Z vrha Komlja, od Cimperca, Štibarja in drugih razglednih možnosti, se nudi prekrasen razgled po spodnji Koroški, v dolini na čudovito-barvne preproge žitnih posevkov ter zelenih travnikov. Pred očmi se dvigajo drzne gore Karavank, Kamniških planin in tudi Visokih Tur. Na drugi strani se razprostira kot na dlani na žitu in sadju rodovitna Labotska dolina, profi jugovzhodu pa je videti s temnimi gozdovi obrobljeno in zaščiteno Mežiško dolino z Uršulsko goro, ki jo tudi rado obiskuje številno ljubiteljev planinstva.

Dandanašnji čas nima nihče več veselja, da bi si peš kot hribovlazec osvajal čarobne

lepote višinskega sveta. Na vrh Komlja, do Cimperca znaša nadmorska višina 1100 metrov. Vsak se hoče voziti in za vožnje z vsakoršnimi vozili je pripravna dobro zgrajena pot na Komelj.

Vsak, ki bo usmeril pot za svoje razvedrilo in uteloh na vrh Komlja, se bo mimogrede gotovo ustavil v gostilni pri Pistočniku. Ančka bo mu postregla s pijačo in jedajo v zadovoljstvo, če pa sama ne bo utegnila, bo pa pomagal tudi njen mož Zep, ako bo doma. Nova pot je zelo dober doprinos k razvoju turizma v tem pokrajinsko lepem kraju, tujski promet pa donaja tudi gmotne koristi našemu gospodarstvu.

Pri uresničenju tega pomembnega načrta, izgradnje ceste na Komelj, imajo zasluge v prvi vrsti interesenti komeljski kmetje sami, ki so vedno bolj in bolj upravičeno zahtevali, da se jim s primerno cesto odpre pot v zvezo z dolinskimi prometnimi ugodnostmi. V polni meri je storila svojo nalogo tudi občina s svojimi odborniki z županom Krofom na čelu. Veliko je koristil pri tem delu deželni poslanec Lubas, ki je storil vse korake in dosegel iz sredstev programa za pospeševanje gospodarsko nerazvitega kraja dežele primeren prispevek za gradnjo te poti.

Ne nazadnje je lepi uspeh dograditve nove komeljske ceste pripisali gradbenim tehnikom, najbolj pa pridnim delavcem, ki so v času trinajstih mesecev izvedli nelahko in zahtevno delo. Zgradili so cesto v breg, kjer so se po možnosti skušali z mnogimi serpentinami izogniti strminam.

Prejšnjo sredo so z lepo slavnostjo oficielno izročili novo cesto svojemu važnemu namenu. Med številnimi interesenti, komeljskim prebivalstvom, so bili na slavnosti domači župan Krof, zastopniki sosednih občin, deželni poslanec Lubas, zastopniki dežele ter agrarne oblasti. Po s transparenti okrašeni novi poti so se kakor v triumfu s številnimi avtomobili peljali na vrh Komlja, kjer je bil nad vse prisrčen in lep sprejem. Prijateljsko in veselo družabno slavje pa je bilo v gostilni pri Pistočniku, gostilni, ki ji bo nova pot tudi zelo koristila. Vsi so se ob tem zaključku, posebno pa delavci, prav dobro imeli v zavesti, da so dokončali veliko in koristno delo.

V Celovcu bodo pozidali Dom za matere

V Celovcu imajo spet predvideno gradnjo doma, ki bo velikega socialnega pomena. Pred nedavnim so na seji pod predsedstvom finančnega referenta, deželnega svetnika Sime odobrili načrt za gradnjo novega Doma za matere.

Odgovorni, ki se v deželi ukvarjajo s socialnimi problemi, so se že več let bavili s vprašanjem Materinskega doma v Celovcu. Dom naj bi v prvi vrsti služil neporočenim ženam, ki zaradi pričakanega poroda ne najdejo lahko ustreznega zavetišča ali pa so po odpustu iz porodnišnice brez vsakega stanovanja. V mnogih primerih se morajo take matere zelo kmalu ločiti od svojega otroka. Potrebno postavitev takšnega doma je odobril tudi deželni zbor ter v proračunu za leto 1962 prevzel odgovornost za preskrbo potrebnih denarnih sredstev za uresničenje načrta.

Po predloženem načrtu nameravajo zgraditi dom vzhodno od otroškega oddelka deželne bolnišnice. V načrtu prostorninske

izgradnje je petnajst prostorov za matere in dojenčke, kakor tudi prostor za voditeljico doma, prostor za zdravniške preglede ter drugi potrebni stranski prostori. V domu bo seve tudi pisarna, soba za obiske, dnevna soba, jedilnica in pralnica.

Gradbeni stroški so v proračunu predvideni na 2.046.000 šilingov, med temi 1.746.000 šil. za gradnjo objekta, 300.000 šilingov pa za notranjo opremo.

Odlikovanje deželne poslanke

V deželnem zboru sedi v vrstah socialističnih sedežev žena, edina ženska poslanka med 36 mandatarji. Pogumna je in razsodno ter odločno zastopa stališče programa, na podlagi katerega je bila izvoljena v deželni zbor. Zaupanju, ki so ji ga dali volivci, je ostala vedno zvesta.

Aurelie Petschnik je kot poslanka članica deželnega zbora že od leta 1949. Sodeluje v socialno-političnem, šolskem in komunalno-političnem odboru. Po poklicu je sama funkcionarka oskrbe ter si je osvojila predvsem velike zasluge pri izgradnji materinskih posveovalnic na Koroškem. V vlogi sodelavke pri Rdečem križu za beljaški okraj se je izkazala z uspešno prizadevanostjo za koristi skupnosti in soljudi. V ostalem je Aurelie Petschnik predsednica organizacije socialističnih žena na Koroškem.

Pred nedavnim je poslanka Aurelie Petschnik dobila zasluženno republiško odlikovanje. Deželni glavar Wedenig ji je ob navzočnosti predsednika deželnega zbora Sereinigga in namestnika direktorja deželnih uradov dr. Rudana izročil zlato častno listino za zasluge za državo Avstrijo, ki jo je poklonil zvezni prezident dr. Schärf. Deželni glavar je ob tej priložnosti poslanki Aurelijii Petschniki čestital v imenu dežele v prisrčnih besedah.

Volitve v celovški občinski svet

Volitve v celovški občinski svet bodo 7. oktobra 1962. V volilnem imeniku je bilo pred terminom prizivov vpisanih 47.299 volivcev. Število se bistveno verjetno tudi ni spremenilo po prizivnem roku, ki je potekel 13. septembra.

Pri zadnjih občinskih volitvah v Celovcu leta 1949 je bilo 43.327 volilnih upravičencev, to je torej za 3927 manj kakor letos. Med volivci je 27.199 ženske in 20.100 mož. Delež volilnih upravičencev znaša 74,7 odstotka skupnega celovškega prebivalstva. Na podlagi tega števila volilnih upravičencev bi bilo za mandat potrebnih približno 1300

Mala vas pri Škocijanu

V torek se je nepričakovano razširila žalosna vest, da je umrla spoštovana in cenjena mati Marija Kačnik, gospodinja ugledne Jagrove kmetije v Mali vasi pri Škocijanu. Več o življenju in delu dobre slovenske kmečke matere bomo prinesli v prihodnji številki. Pogrebne svečanosti so bile včeraj na škocijanskem pokopališču. Žalostnim svojcem blage pokojnice izrekamo naše globoko in odkrito sožalje.

Beljak

O nenavadnem dogodku poročajo z jetnišnice okrajnega sodišča v Beljaku. Dva zapornika sta nasilno hotela pobegniti v svobodo ter sta jetniškega paznika potolkla na tla.

V nedeljo, kmalu popoldne, so policijo obvestili o napadu dveh zapornikov na paznika v jetnišnici beljaškega okrajnega sodišča. Policisti so takoj pritekli, vklelnili oba nasilna jetnika, 23-letnega Mohameda Sidaouja in 18-letnega Erwina Wernerja Cotellyja.

Justičnega kontrolorja, ki je imel pazniško službo, sta jetnika poklicala z alarmnim zvončkom. Ko je prispel v celico, je Cotelly simuliral hude trebušne bolečine ter prosil za toplomer. Paznik mu ga je dal in ko se je po kratkem času spet vrnil po njega, ga je jetnik Sidaouiri napadel in obema jetnikoma je uspelo zbežati iz celice. Jetnika sta tekla k izhodu jetnišnice, paznik pa za njima, da bi jima preprečil pobeg. Med tem so se hudo ruvali in Sidaou je paznika potolkel na tla. Beg jima ni uspel, v tem trenutku ju je prijela in vklelnila policija in odvedla s seboj.

Paznik je bil pri napadu poškodovan na glavi in so ga morali spraviti v bolnišnico.

Železniški nesreči v Področici

Na železniški postaji v Področici sta se kar zaporedoma pripetili dve železniški prometni nesreči. Prva, bilo je v soboto, je zahtevala hudo telesno poškodbo, druga pa, v nedeljo navrh, pa je povzročila občutno materialno škodo.

V soboto ponoči je Rosemarie Endemann iz Nemčije skočila že na premikajoči se posebni vlak v smeri proti Beljaku. Spodrsnila je iz podnožne stopnice ter jo je kljub takojšnji zasilni zavori vleklo kakih petnajst metrov daleč. Endemann se je hudo poškodovala na glavi, na nogi ter je razen tega odnesla še druge telesne poškodbe. Ponesrečeno žensko so prepeljali v bolnišnico v Beljak.

V nedeljo ob pol devetih pa je tovorni vlak, ki je privozil iz Jesenic, zadel pri kretnici v električno lokomotivo. Zaradi sunka so iztirili lokomotivi in štirje prvi vagoni tovarnega vlaka. Vsi iztirjeni vagoni so bili natovorjeni s češpljami. Obe lokomotivi in vagoni so bili zelo poškodovani ter cenijo škodo na okoli 600.000 šilingov. Pri tej nesreči na srečo ni bilo osebnih poškodb, kar pripisujejo temu, da je tovorni vlak privozil v zelo počasnem tempu.

Društvo „Prijateljev prirode v Celovcu“ — 60 let

Društvo organizacije „Naturfreunde — Prijatelji prirode“ v Celovcu je praznovalo minulo nedeljo 60. obletnico svojega obstoja. Na slavnosti je bilo navzočih mnogo slavnostnih gostov ter številno članov iz vse dežele.

Socialistična organizacija „Prijatelji prirode“ je prehodila v začetku naporno pot razvojnne dobe. Izpostavljena je bila škodoželjnemu nasprotovanju meščanskih krogov, dokler se kljub vsemu ni razvila v pomembno vsestransko priznano socialno in družbeno ustanovo. Njena glavna naloga je, da omogoča svojim članom, predvsem ljudem iz vrst delavstva, smiselno izkoriščanje prostega časa ter jim posreduje izhod iz vsakdanjega, pogosto enoličnega življenja v živo prirodo s skupnimi izleti in različnimi prireditvami.

Tehnični superlativi

■ Največja hidrocentrala na svetu obratuje blizu Stalingrada v Sovjetski zvezi. Po pričetku obratovanja zadnje izmed 21 turbin je dosegla svojo polno proizvodno zmogljivost z 2145 MW in dobavlja letno 14 milijard kWh ali osemkrat več kot vse ruske elektrarne leta 1913. Vse naprave upravljajo v pretočni mori na daljavo, tako da za eno izmeno potrebujejo največ 14 ljudi.

■ Največjo visoko peč na svetu gradijo v železarni Krivoj Rog v Sovjetski zvezi. To je prva peč iz vrste gigantov z dva tisoč in več kubičnimi metri prostornine. Vsi proizvodni procesi so popolnoma avtomatizirani in mehanizirani.

■ Najhitrejši elektronski računski stroj na svetu bodo instalirali zdaj v inštitutu za raziskovanje žarčenja „Lawrence“ v Kaliforniji. Z njim bodo znanstveniki tega raziskovalnega centra lahko opravljali tudi takšne preizkušnje glede atomskih projektov, ki jih z dosedanjimi sredstvi niso mogli realizirati. Ta elektronski računski stroj naj bi v eni sami delovni uri opravil vse računske operacije, za katere bi z normalnimi računskimi stroji potrebovali najmanj osem milijonov ur.

■ Najmočnejši dizel motor na svetu izdelujejo zdaj v Kruppovih tovarnah v Essenu v Zah. Nemčiji. To bo hkrati tudi največji Dieslov motor, ki so ga doslej izdelali v Nemčiji za pogon ladij. Pri desetih cilindrih (840 mm premera in 1900 mm dviga) razvija moč 21.000 KS. Motor je predviden za 47-tisočtonski tanker, katerega gradijo v ladjedelnih Howald v Kielu za nekega norveškega ladijskega prevoznika.

■ Najsvetlejšo ulično svetilko na svetu so konstruirali tehniki znanega podjetja „Osram“. Vzdržljivi namreč 75.000 vatov. V ohlilju te nenavadne svetilke, ki je skoraj tako veliko kot srednji osebnik avtomobil, je skoraj tri metre dolga kremenčeva steklena cev, napolnjena z žlahtnim plinom xenonom. V tej svetlobni cevi tiči svetlobni lok, ki oddaja naravnost neverjetno svetlobno moč 2,3 milijona lumenov. Če bi hoteli doseči enako svetlobo z navadnimi žarnicami s povprečjem 40 vatov, bi morali prižgati hkrati kar — 5348 žarnic.

Zaledenela morja na Marsu

Sovjetski znanstveni list »Priroda« je pred kratkim objavil zanimivo novo hipotezo o Marsu — o tako imenovanem »rdečem planetu«. Hipoteza je vzbudila med znanstveniki precej pozornosti, saj je vsekakor zelo originalna in zanimiva.

Član sovjetske akademije znanosti V. D. Davidov — avtor nove hipoteze — meni, da se skrivajo pod Marsovo površino velikanski zaledeneli oceani, katerih nastanek sega daleč nazaj v zgodovino razvoja »rdečega planeta«. Ta zamisel je vzbudila posebno zanimanje med astronomi, kar je razumljivo: če bi se hipoteza izkazala za resnico, bi to v precejšnji meri — vsaj po tehnični plati — olajšalo kolonizacijo Marsa nekoč v prihodnosti. Ako je na Marsu dovolj vode — pa četudi zmrznjene, spremenjene v led — bi bilo iz nje mogoče dobivati po prav preprostem postopku in z razmeroma enostavnimi napravami dovolj kisika, da bi ljudje na Marsu lahko dihali. Po vsem, kar doslej vemo o »rdečem planetu«, ima Mars sicer res lastno ozračje, toda le-to je zelo razredčeno in vsebuje le prav malo kisika, dosti premalo, da bi ga bilo dovolj za dihanje.

Zanimiva je tudi utemeljitev, ki jo akademik Davidov navaja v oporo svoji hipotezi. Dejstvo je — to nam potrjujejo astronomska opazovanja — da je Marsova površina prav nenavadno gladka. S tem sicer ni rečeno, da na Marsu ni gorovij in drugih vzpetin, toda na »rdečem planetu« so prostrana področja, ki so res povsem gladka in ki zavzemajo velik del površine vsega planeta.

In kakšno zvezo naj bi to imelo z zaledenelimi oceani, za katere Davidov trdi, da obstajajo na Marsu? Sovjetski akademiki takole razvija dalje svojo hipotezo:

Nekoč v davni preteklosti so bila tudi na Marsu mogočna morja, ki pa so pozneje povsem zaledenela. Voda v njih je zmrznila prav do dna, ne samo na površini. Vse to se je zgodilo pred več sto milijoni leti, pozneje pa se je na velikanske ledene površine vsedel vulkanski pepel in jih prekril, pri čemer mu je pomagal še kozmični meteorski prah. Tako so se zaledeneli oceani skrili pod površino planeta.

Znani »kanali« na Marsu naj bi bile po mnenju Davidova razpoke v površinski plasti, ki prekrivajo zaledenela oceane na Marsu, ledeni »kapi« na obeh tečajih »rdečega planeta« pa morda dobivata vodo prav iz teh podpovršinskih ledenih zalog.

Magnetofon — čarodej tehnike

Kaj je pravzaprav magnetofonski trak? Čemu toliko o njem govorimo in slišimo? Tehnično je podoben gramofonski plošči, kjer drsi po zarezah igla in prenaša preko membrane zvočne tresljaje. Magnetofonski ali zvočni trak iz umetne snovi, ki je prevlečen s slojem železovega oksida, na katerega ujamejo zvočne tresljaje z različno močnim magnetiziranjem. Če vodimo tak magnetiziran trak skozi glavo magnetofonskega aparata, vzbudi različno debele plasti železovega oksida tresljaje, ki jih ojačane zopet slišimo v zvočniku.

Magnetofonski trak je precej boljši kot gramofonska plošča, ker je bolj občutljiv za zvočne odtenke. Poleg tega se ne obrabi, pa četudi smo ga desetstokrat uporabili. Prijetno je tudi to, ker lahko vsak snema, kar mu je na voljo. Če pritisnemo na prvi gumb, lahko snemamo, pri pritisku na drugi gumb pa že lahko slišimo, kar smo nanj »zapisali«. Če s posnetkom nismo zadovoljni, lahko ves posnetek takoj zbrisemo in snemanje ponovimo. Nezaželene posnetke lahko izrežemo, potem pa trak zopet zalepimo. Tako je magnetofonski trak le nekaj drugega kot gramofonska plošča, saj je mnogostransko orodje človeškega duha, najveličastnejši posredovalec misli, odkar je bil iznajden knjižni tisk.

S svojo enostavno, ceneno tehniko bo magnetofonski aparat nenadomestljiv pomagač na najrazličnejših področjih poročanja.

Pravo revolucijo je povzročil magnetofonski aparat pri učenju jezikov. Res da so uporab-

ljali za učenje jezikov gramofonske plošče že zdavnaj prej, kjer je po vsakem izgovorjenem stavku učitelja nastal odmor, da je mogel učence njegov stavek ponoviti. Pri traku pa lahko učence zgovorjeni stavek učitelja posname in ga nato sam ponovi, nato pa lahko primerja svojo izgovorjavo z učiteljevo. Ob koncu lekcije lahko učenceve stavke izbrisejo in uporabljajo učiteljeve pri drugem učencu.

Magnetofonski trak zaznava tudi vse električne impulze, skratka vse, kar lahko pretvorimo v impulze — srčne utripe, možganske tokove, tresljaje strojev, kozmične žarke, napetost pri krilih letal, krvni pritisk itd.

Mnogo tega, kar vemo o celinskih izstrelkih, smo zvedeli z magnetofonskega traku. Vsak izstrellek oddaja podatke o temperaturi, o nihanjih, o obremenitvah in pritiskih. Najnovejši aparati lahko posnamejo stotine podatkov različnih instrumentov, ki so hkrati podlaga za izboljšavo raket.

Sredozemsko morje - jezero?

Neki ameriški znanstvenik predlaga, da bi v Gibraltarju zgradili ogromen jez, ki bi zaprl Sredozemsko morje in hkrati omogočil namakanje simbola vseh puščav na svetu — Sahare ter drugih puščavskih predelov vzdolž Mediterana.

Predlog je teoretično popolnoma izvedljiv, vendar bi bila praktična izvedba izražena z astronomskimi številkami.

Zamisel o gradnji jezua na Gibraltarju je razložil direktor ameriškega urada za klimatologijo Landsberg. Ko je razlagal to svojo idejo, je Landsberg dejal, da bi moral imeti jez ogromne dimenzije. Njegova naloga in namen bi bila ta, da bi se zvišala raven sedanjega Sredozemskega morja za nekaj metrov. Ko bi to dosegli, bi začeli izvajati drugo etapo tega projekta: morskí vodi bi morali odvzeti njene soli ter tako vodo napeljati s pomočjo posebnih črpalk v Saharo in druge puščavske predele.

Po Landsbergovi oceni pa bi morali pred realizacijo celotnega podviga rešiti dva problema. Prvi se nanaša na jez, drugi pa na naprave za »spreminjanje« slane morske vode v sladko. Take naprave so zdaj na razpolago v Kuwaitu, v krafkem pa bodo začele obratovati tudi v Izraelu. Njihova pomanjkljivost je ta, da so njihove kapacitete omejene. To pomeni, da bi morali za namakanje tako ogromne površine, kot je

Največji triumf magnetnega traku je zbiranje slik za televizijo. Trak zbira impulze slik in jih nato zopet spreminja v naslednje slik. Ta postopek je mnogo enostavnejši kot filmsko snemanje, pri čemer trpi tudi kakovost slike, poleg tega ni treba čakati še na razvijanje in fiksiranje posnetka. Tako lahko napravimo posnetke kakšne scene v studiju, jih hitro pregledamo in po potrebi prizor ponovimo. Posebno idealno je to za televizijske posnetke, ki jih lahko ob poljubnem času zopet predvajamo.

Tako odkrivajo vedno nove možnosti uporabe magnetnega traku. Človeški duh ima novo, čudovito orodje. Toda vendar ne more magnetni trak — prav tako ne radio, televizija, pero, papir, tisk — napraviti več kot duh, ki s temi sredstvi upravlja. Mnogo lahko o magnetnem traku govorimo, raziskujemo, pokažemo. Kako ga bomo pa uporabili — to je odvisno od nas samih...

Sahara, zgraditi ogromne naprave, katerih cena bi bila prav tako gigantska.

Naj bo že kakorkoli — ideja je tu. Številni strokovnjaki so se zainteresirali. Ko pa so razmislili, niso skomignili z rameni. Nasprotno: izrazili so mnenje, da bi lahko ogromne peščene površine spremenili v neskončna zelena polja in plodno zemljo, ki bi dajala letno najmanj dve žetvi.

Zanimivo je mnenje ameriškega strokovnjaka, da bi bila gradnja jezua na Gibraltarju objektivno vzeto mnogo bolj koristna in donosna od jezua, ki bi zaprl Beringovo morje. Landsberg pravi, da bi gibraltarski projekt popolnoma spremenil videz puščavskih področij Afrike, medtem ko bi »Beringov jez« le omogočil, da bi se temperatura severnih področij ZSSR in Aljaske dvignila za nekaj stopinj.

Naposled je treba zabeležiti tudi to, da gradnja jezua na Gibraltarju ne bi prizadela plovbe skozi to vitalno morskó arterijo. S posebnimi napravami bi omogočili prehod največjih čezoceanskih ladij skozi ožino. Edina »sprememba« bi bila ta, da bi ladje, ki bi prihajale z zahoda, bile čezoceanske, medtem ko bi bile tiste, ki bi priplule z vzhoda, jezerske. Gre za to, da bi postalo v primeru, če bi Gibraltar zaprl, Sredozemsko morje jezero, vsekakor največje na svetu.

Ivo Andrić

25

Travniška kronika

Našel jih je na njivi nekega Karahodžića in črnega starca, ki še slišati noče, da bi kdo na njegovi zemlji prekopaval ali raziskoval. Še dolgo je srdito gledal za tujcem in njegovim kavazom, ko sta se oddaljevala proti Travniku.

Kavaz je pa domov grede pripovedoval o poreklu in usodi teh Karahodžićev.

Pred več ko dvema stoletjema, v dobi velikih vojska, so zapustili te kraje in se naselili v Slavoniji v okolici Požege, kjer so dobili velika posestva. Sto dvajset let pozneje, ko se je morala turška sila umakniti iz Slavonije, so tudi oni zapustili svoja lepa posestva in se umaknili na manjšo in revnejšo zemljo v Zabilju. Še danes hranijo v rodbini bakren kotel, ki so ga kot znamenje izgubljene bogatije in gosposčine prinesli s seboj, ko so se pod starim Karahodžem ponizani in razjarjeni vrnili v Bosno. Obenem s tem kotlom jim je Karahodža zapustil naročilo: gredo naj na vsako vojsko proti Švabom in vsak naj stori vse kar je v njegovi moči, da se jim nekoč vrne posest, ki so jo izgubili v Slavoniji; če pa bi po nesreči in božji

volji Švabi prekoračili tudi Savo, je zarotil sinove, naj branijo te borne njive v Zabilju, dokler bodo mogli, ko pa ne bodo mogli več, naj beže dalje, pa čeprav bi bežali tako od mesta do mesta, po vsej turški zemlji, prav do skrajnih meja cesarstva, do neznanih krajev Čina in Mačina.

In ko je to pripovedoval, je kavaz pokazal mladeniču nad cesto poleg slivnika majhno turško pokopališče, kjer sta stala dva visoka turška nagrobnika iz belega kamna. Bila sta grobova starega Karahodže in njegovega sina, grobova deda in očeta tistega starca, ki je še stal namrščen poleg ograje in srdito nekaj šepetal, premikal ustnice in bliskal z očmi.

„Vidite,“ je rekel mladenič, zroč v mrak in zamegleno okno, „ne vem, kaj me je bolj zanimalo: ali tisti sledovi kamene dobe od deset tisočletij pred Kristom ali ta stavec, ki čuva izročilo prednikov in ne pusti, da bi se kdo s prstom dotaknil njegove njive.“

„Vidim, vidim,“ je odgovoril Daville nehote in odsotno, čudeč se, kaj ta mladenič vse opazi.

Tako sta se med pogovorom sprehajala po sobi in nato obstala pri oknu.

Zunaj je legal prvi mrak. Nikjer še niso prižgali luči. Samo globoko v dolini, tik ob vodi migljala plaha svetloba iz Abdulah pašinega mavzoleja. To je sveča, ki stalno gori na grobu tega paše. Njen šibki plamen se vedno vidi z okna na konzulatu, tudi takrat, ko druge luči v mestu še ne gorijo ali so jih že pogasili.

Stoječ pri oknu v pričakovanju popolnega mraka, sta se mladenič in konzul čisto pogovarjala o tej »večni luči« in o paši, na čigar svečo sta se bila navadila kot na nekaj stalnega in dobro znanega.

Des Fossés je poznal pašino zgodbo.

Abdulah paša je bil doma iz teh krajev. Še mlad se je proslavil in obogatel. Obhodil je mnogo sveta kot vojak in uradnik, ko pa so ga postavili za vezirja v Travniku, je naglo umrl v najlepših letih in je tu pokopan. (Umrli je pa, kakor pravijo, od strupa.) Ostal je ljudem v spominu kot blag in pravičen oblastnik. Neki travniški kronist je zapisal, da „za Abdulah pašinega vladanja siromaki niso vedeli, kaj je zlo“. Premoženje je zapustil travniški tekiji in drugim ustanovam. Volil je znatno vsoto denarja, da mu postavijo to lepo grobnico iz dobrega kamna, od dohodkov hiš in tlačanov naj mu pa zraven groba dan in noč gori nenavadno debela voščenska. Njegov grob je bil vedno pokrit z zelenim suknom, na katerem je bil uvezen napis: „Naj Vsemogočni razsvetli njegov grob!“ To so postavili učeni možje iz tekije kot znamenje hvaležnosti do svojega dobrotnika.

Iznajdljivi Des Fossés je zvedel, kje je testament tega vezirja. Zdel se mu je zanimiv dokument, značilen za ljudi in za razmere. In nocoj se je pritoževal, ker mu nikakor ne dovolijo, da bi ga pogledal in prepisal.

Razgovor je običal. V trenutni tišini je jeknil iz mraka, ki se je zunaj čedalje bolj gostil, zategel glas nerazumljive pesmi kakor tožba z dna vode. Moški glas je spotoma prepeval, pomolčal in spet začel peti, ko je bil nekaj korakov dalje. Tako se je oglašal iz vedno večje daljave in vedno šibkeje.

Daville je nepotrpežljivo pozvonil in naročil, naj prinese sveče.

„Ah, to petje! Moj bog, to petje!“ je zastokal konzul, ki ga je bosensko petje spravljalo v obup.

Ko gre otrok v šolo

V vsaki družini je pravi dogodek, ko gre otrok prvič v šolo, predvsem še če gre ob enem celo za prvorojenca. Starši sicer radi trdijo, da otroci, ko gredo v šolo, niso več tako ljubeznivi in navezani nanje. To res drži, saj se ti s prihodom v šolo znajdejo v povsem novi okolici, med novimi tovariši in pred novimi nalogami, ki so zanje pravzaprav že kar velike skrbi. Moramo priznati, da za malo, razigrano glavico ki je doslej mislila le na igro, nikakor ni preveč lahko dojeti toliko novih črk in števil ter celo vrsto novih pojmov.

Starši malih šolarjev so postavljeni v povsem nove situacije, na katere bi morali pravilno reagirati. Mogoče ne bi bilo napak, da bi nekatere od njih za kratko omenili.

● Če prvošolček ni za to, da bi ga za roko peljali v šolo, ga k temu ne silite. Otroci želijo biti le samostojni; nekateri sošolci bi se morda celo norčevali iz njega.

● Nikakor ne smete navajati otroka, da bi od vas pričakoval, da mu naredite domačo nalogo. Če je res potrebno, mu dajte najpotrebnejša navodila in ga potem pustite, da se sam potruži s svojo nalogo. Drugače otrok v šoli ne bo pazil in si tako ne bo zapomnil navodil učitelja.

● Med šolskim letom se otrok ne bi smel pretirano dolgo igrati. Dolgo igranje otroka le raztrese in se mora pozneje veliko bolj truditi, da se dovolj zbere za učenje.

● Veliko napako naredijo starši, če že v začetku šolskega leta vpijejo na otroke, da so najslabši v razredu, da bodo morali razred ponavljati in to le zato, ker se po njihovem mišljenju premalo učijo. So otroci, ki hitreje razumevajo stvari in se tako lahko hitro pripravijo za pouk. Prve »pridige« zato pribranite za prvo slabo oceno ali za morebitne slabe ocene ob polletju.

Kisane kumare

Zdrave kumare dobro očistimo in jih denemo v posodo s čisto vodo in jih pustimo čez noč v njej. Naslednji dan jih pobremo iz vode in odcedimo, da so popolnoma suhe. Dno sode ali večje posode obložimo z višnjevim ali trtnimi listi ter polijemo s kropom. Nato zložimo plast kumar, jih dobro osolimo, nanje zložimo spet plast zelenja, nato kumare itd. Zgoraj naj bo zelene. V sod ali drugo posodo s kumarami nalijemo mrzle prekuhane vode, da jih prekrije. Na vrh denemo deščice in jih obtežimo s čistim kamnom. Kumare kisamo 10 do 14 dni v toplem prostoru. Že kisle prenesemo v hladno shrambo.

Kakor vsak večer je šel po ulici Musa, ki so mu pravili Pevec. Živel je v eni tistih pičlih hiš, ki so bile zgubljene v strmih vrtovih nad konzulatom.

Des Fossés, ki je vse pretaknil in izvohal, je zvedel tudi zgodbo tega pijanca in navihanca, ki hodi vsak večer po listi poti domov, se opoteka in poje pretirano in hripavo svojo zateglo melodijo.

V Travniku je živel nekaj stari Krdžalija, človek nizkega rodu in brez posebnega ugleda, toda zelo bogat. Trgoval je z orožjem, to je pa blago, ki se najbolje plačuje. Kajti tišči, ki orožje potrebuje, ne vpraša, po čem je, temveč plača vsako ceno, samo da ga dobi pravi čas in tam, kjer mu je potrebno. Bila sta dva brata. Starejši je delal z očetom, Musa pa so poslali v Sarajevo v šolo. Tedaj je naglo in nepričakovano umrl stari Krdžalija. Sel je zdrav spat, zjutraj so ga pa našli mrtvega. Musa je pustil šolo in se vrnil v Travnik. Pri delitvi zapuščine se je pokazalo, da je stari pustil neverjetno malo denarja. Začeli so krožiti različni glasovi o smrti starega Krdžalija. Ljudje niso hoteli verjeti, saj je bilo res težko verjeti, da stari ni imel denarja doma; mnogi so zato sumničljivo starejšega brata in nagovarjali Muso, naj toži in išče svojo pravico. Razen tega je starejši brat tudi pri delitvi skušal oškodovati in prikrajšati mlajšega. Starejši brat je bil visok in lep človek, toda eden tistih hladnih ljudi, ki jim tudi tedaj, kadar se nasmehnejo, seva nekakšen mrak iz oči. Medtem ko je delitev trajala in je Musa omahoval med svojo brezčutnostjo za denar in za vse, kar je z njim v zvezi, pa med nasvetom čaršije, se je zgodilo nekaj hujšega in težjega. Brata sta se zagledala v isto dekletko iz Viliči. Oba sta jo zasnila. Dali so jo starejšemu. Tedaj je Musa zginit iz Travnika. O sumljivih delitvi med bratoma in o Krdžalijevi smrti se ni več govorilo. Starejši brat se je ukvarjal s svo-

Uživajmo med

Pristen med je prvovrstno živilo, o tem ni dvoma. Ima skoraj dvakrat toliko redilnih snovi kot jajca in trikrat toliko kot meso. Cenjeno po toplotnih enotah (kalorijah), ki jih proizvajajo zaužita živila v človeškem telesu, vsebuje 1 kg govejega mesa 1000 kalorij, 1 kg jajc 1613, 1 kg medu pa celo 3280. Že ena sama žlica medu ima v sebi več redilnih snovi kot eno jajce ali 1 dl mleka. Poleg redilnih snovi pa vsebuje še mnogo zdravnih ter ga rabimo kot domače zdravilo pri različnih boleznih, n. pr.: kot pomirjevalno sredstvo za živce, pri boleznih dihal in prebavil, pri obolenju mehurja, opeklinah itd.

Skoda le, da izpodrivajo pristni med pogosto razni sirupi, ki jih prodajajo pod firmo naravnega medu, po isti ceni ali pa še dražje, čeprav so često nezdravi in cenejši kot naravni med. Te potvorbe so narejene večinoma iz škrobnega sirupa (glukoze) z malenkostnim dodatkom medu, ali pa iz kristaliziranega invertnega sladkorja, kateremu dodajo arome različnih vrst medu. S tem dosežejo pri njih tak okus, da jih marsikdo, ki dan za dnem uživa pristni med, težko loči po okusu od naravnega medu. Seveda nima tak »umetni med« dragocenih lastnosti pristnega medu.

V mnogih državah je med zakonito zaščiten in morajo trgovine ponarejen med kot tak tudi označiti.

V Ameriki, kjer prodajajo mnogo ponarejenega medu, ne bi nihče verjel prodajalcu, da prodaja res pristni med — edino jamstvo pristnosti medu je satja. Med v satju Amerikanci zelo cenijo in prav radi kupujejo, čeprav je znatno dražji, vedoč, da le tako pridejo do naravnega medu, ker se do sedaj kljub vsem tehničnim pridobitvam še ni posrečilo ponarediti tudi medu s satjem vred.

Mnogo ljudi misli, da je vsak med, ki se strdi, ponarejen, češ, da bi moral pristni med ostati vedno tekoč. To je popolnoma zmotno, ravno ponarejen med ne kristalizira.

Iz satja iztočeni med je prozoren in tekoč, čez nekaj časa se pa zgosti, kristalizira v drobna zrnca, ki so po kakovosti medu bolj trda ali bolj mehka; tudi velikost teh zrnec je dokaj različna; ravninski med kristalizira v večjih zrncah kot hribovski. Starejši med izgubi kristale in postane gost tekoč, zato pa je treba poznati starost medu, da morda ne bi smatrali pravega medu za ponarejenega, ker je tekoč. Nekatere vrste medu se ne strde, na hladnem pa se tudi te zgoste, pri tem pa obdrže svojo prozornost in barvo. Tiste vrste medu, ki se pa strde, postanejo kašnate, neprozorne, včasih tudi popolnoma spremenjene barvo. Tako je na primer strjen akacijev med skoraj bele barve, temnorjav ajdovec pa postane rumenkast do bledorjavkast.

Kako pa ugotovimo pristnost medu z domačimi sredstvi?

Nekaj kapljic medu kani na led; če se ne zgosti v zrnca (ne kristalizira), je ponarejen. Ali pa: raztopi v kozarčku eno žlico medu v treh žlicah čistega alkohola; mešaj, da se med popolnoma raztopi. Če se na dnu kozarčka sesede kaj bele gošče, je med ponarejen, ker se namreč pristni čebelji med v alkoholu popolnoma raztopi in ne pusti za seboj nobenega sledu razen barve in okusa.

Kuhinja - po starem ali po novem?

Poglejmo v kuhinjo, kakršnih je pri nas še vedno največ!

V kotu stoji štedilnik, v drugem kotu je vodovodna pipa z iztokom, v sredini miza z nekaj stoli, v tretjem kotu ali sredi stene pa se šopiri kredenca, čudovit nestvor s številnimi oblinami, zasteklenimi vratci, vedno preozkimi policami za odlaganje, preko katerih se odpirajo predali, skratka — omara, ki skuša posnemati pohištvo v dnevni sobi, pri tem pa je premajhna in neprikladna. Nad vsem tem — največkrat tik pod stropom — je žarnica, ki je sama po sebi še kar svežla, vendar postavljena tako, da si pri vseh delih za gotovo delamo senco. Na mizi v sredini pišejo otroci domače naloge, mati tu pripravlja jedila, lila in šiva, oče opravlja tu vsa majhna domača dela in popravlja — vsi skupaj pa tam tudi jedo in so si neznansko napoti.

Skratka: delo v kuhinji je skrajno slabo urejeno — tako slabo kot v nobeni tovarni in v nobeni obrtniški delavnici. Zato ni nič čudnega, če statistika ugotavlja, da se porabi v gospodinjstvih še enkrat toliko delovnih ur kot v industriji — vsaj za polovico preveč.

Štedilnik, delovno površino za pripravljala dela, korita z vodo in hladilnik postavimo v eno vrsto — ravno ali pravokotno prelomljeno. Izognimo se stari kredenci in jo nadomestimo z vrsto omaric pod delovno površino in z vrsto stenskih omaric nad njo.

Tako urejena kuhinja je mnogo manjša. Stare kuhinje so imele površino 12 do 20 m², sodobne pa le 8 ali celo samo 6 m². To ni posledica stanovanjske stiske, temveč najugodnejša velikost, ki jo priznavajo povsod po svetu. Sodobna laboratorijska kuhinja ni modna muha, temveč dobro urejena delavnica, v kateri opravimo velik del opravkov sede, se prestopamo le za korak ali dva v levo ali desno in imamo največ potrebščin v dosegu rok.

Napak bi bilo tudi misliti, da lahko sodobno kuhinjo uredimo šele potem, ko kupimo električni hladilnik in štedilnik, pralni stroj in še kopico drugih dragih naprav. Mnogo važnejše je, da naprej premislimo, katera dela opravljamo v kuhinji in kako bi jih najbolje uredili — skratka tako, kot postopamo pri pripravljanju proizvodnje v industriji.

Krči so zelo boleči in tudi nevarni

● Događa se pogosto. Pri igri, ko nehoti malce preveč obremeniš svoje mišice, ali pri kakršnemkoli športu nenadoma začutiš ostro bolečino v roki ali nogi. Ud se napne in boleče skrči — mišični krč. Pod prsti je mišica trda, ko da bi bila iz lesa.

● Vendar bolečina že čez nekaj trenutkov pojenja. Bolj nerodno pa je, če te krč zagradi pri kohanju, ko so lahko tudi sekunde usodne. Krče izzovejo prehudi napor, se pravi obremenitve mišic, včasih pa so vzrok tudi nekatere bolezni, kot na primer sladkorna.

● In kako si lahko pomagamo! Če te zagradi krč pri prekomernih naporih mišic, iztegni se in dvigni noge. Če to ne pomaga, hodi nekaj časa po mrzlih tleh. Znana je tudi tako imenovana kitajska metoda: krč in iztečaj vsaj dvajsetkrat zaporedoma prste. Lahko pa se lotimo krčev tudi z zdravili: pomagajo tablete z osnovo bakra, vitamina B 12 in B 6.

jim poslom in si množil premoženje. Po dveh letih se je Musa vrnil spremenjen, brkat, bledeh, suh, s težkim, motnim pogledom človeka, ki malo spi in rad pije. Odlej je živel na svojem kosu posestva, ki ni bilo majhno, samo slabo oskrbovano in zanemarjeno. Tako se je lep mladenič in bogataški sin, ki je imel čudovit glas in sijajen posluš, spremenil s leti v mršavega reveža, ki živi od pesmi in samo za pijačo, v molčečega, prostodušnega veseljaka za katerim tekajo otroci. Samo njegov sloviti glas je ostal dolgo isti. Zdaj pa je bil ta glas že skrhan, kakor se mu je kralo tudi zdravje in kopnelo premoženje.

Sluga je prinesel svečnike. Po sobi so zaplesale sence in se umirile. Okna je nenadoma zastrl mrak. Pesem pijanega Pevca je popolnoma zamrla. Umolknil je tudi lajež psov, ki so mu odgovarjali. Tišina se je spet zgmila nad vsem. Konzul in mladenič sta molčala. Vsak je predel svojo misel, vsak je pa tudi želel sam pri sebi, da bi bil daleč od tod in da bi imel drugačnega sogovornika.

Molk je spet pretiral Des Fossés. Govoril je o Musu Pevcu in o ljudeh, kakršni je on. Daville mu je segal v besedo in trdil, da ta glasni in pijani sosed ni nikakršna izjema, temveč pravi izraz nekega okolja, ki so zanj žganje, lenoba in surovost vsake vrste glavne oznake. Des Fossés je ugovarjal. Takšne posebnosti je v takem okolju vedno najti, je dokazoval, in tudi morajo biti. Ljudje jih gledajo s strahom in sočutjem, pa tudi z nekakšnim verskim spoštovanjem, morda nekako itako, kakor so stari Grki spoštovali entision — prostor, kamor je udarila strela. Vendar taki ljudje za družbo nikakor niso tipični. Nasprotno, imajo jih za izgubljene in izjeme. Ti izvrženci in osamljenci, prepuščeni svojim strastem, sramoti in naglemu propadanju, samo dokazujejo, kako čvrste so vezi in kako neizprosno stroge so postave družbe, vere in dru-

žine v patriarhalnem življenju. In to velja za Turke kakor tudi za rajo vseh ver. V tem okolju je vse povezano, krepko vključeno eno v drugo, vse se podpira in medsebojno nadzoruje. Posameznik pazi na celoto in celoto na posameznika. Hiša nadzira hišo, ulica oprezuje ulico, ker vsak odgovarja za vsakega in vsi za vse in je sleherni popopolnoma zvezan z usodo ne samo svojih sorodnikov in sosedov, temveč tudi z usodo sosedov, sovornikov in someščanov. V tem je moč in suženjstvo tega sveta. Življenje posameznika je mogoče samo v tem sklopu in življenje celote le v takih okoliščinah. Kdar se izmakne temu redu ter ravna po svoji glavi in svojih nagonih, je enak samomorilcu; prej ali slej propade in mu ni pomoči ne zdravila. To je zakon itakega okolja, ki se omenja že v Stari zavezi. To je bil tudi zakon antičnega sveta. Mark Avrelij pravi nekje: »Pregnancu enak je, kdor se izmika dolžnostim družbenega reda.« Zoper to postavijo se je pregrešil tudi Musa, prekršeni zakon in užaljena družba pa se maščujeta in kaznujeta.

Daville je tudi sedaj mladeniča bolj opazoval, kakor ga pazljivo poslušal. In mislil si je: tale je sklenil, da bo nocoj vse strahote in gradobe ite dežele pojasnil in opravičil. Najbrž je v svoji knjigi o Bosni dospel do tega mesta in zdaj čuti potrebo, da meni ali komur koli o tem predava. Morda se je vsega tega tudi šele sedaj domislil. Toda to, kar zdaj gledam pred sabo, je mladost, lahkonost, samozavest, sila pojasnjevanja in čvrstost prepričanja. Da, to je mladost.

»Upam, dragi prijatelj, da bomo vse to brali v vaši knjigi, zdaj pa poglejva, kaj je z večerjo!« je Daville pretiral mladeničevo predavanje in svoja razmišljanja o njem.

(Se nadaljuje)

Robert Armstrong:

Sopotnika

Približno tri četrt ure zatem, ko je vlak odpeljal s kolodvora in drvel s hitrostjo kakšnih šestdeset kilometrov, je H. Ribbson, po videzu ugleden posloven človek, vstal, snel klobuk iz prtljajne mreže in ga vrgel skozi okno. Crowder, potnik iz istega kupeja, nizek, suhljat možki, je dvignil pogled od knjige, ko je njegov sopotnik vstal in vrgel kovček skozi okno. Srečala sta se s pogledi, toda Crowder je takoj nato nadaljeval svoje branje. H. Ribbson je — ves zadihan in zapipel zaradi napora — sedel na svoj prostor. Crowderjev pogled ga je zaskrbel, kajti sopotnik ni pokazal niti najmanjšega vznemirjenja ali zanimanja za dogodek, kar je bilo sila čudno. Ribbsonova radovednost je bila hudo prizadeta. Vendar ni šlo le za to. Ribbson je bil družaben in zgovoren človek in sodil je, da bo njegovo ravnanje zadosten razlog za pogovor. Toda razgovor ni stekel in tako se ni mogel vzdržati, da ne bi povedal, čemu je vrgel kovček skozi okno. Čutil je, da se je osmešil pred sopotnikom, ki bi utegnil morda celo pomisliti, da je v kovčku truplo, in obvestiti policijo. Takšne in podobne misli so mučile Ribbsona.

Crowder je bil prav tako zmeden; čeprav se je prervarjal, da čita, ni prebral niti ene vrstice. Čeprav je bil videti povsem miren, ga je presenetilo ravnanje bogatega sopotnika, ki je svoj kovček vrgel skozi okno. Vendar ni hotel pokazati svojega presenečenja. H. Ribbson je brez dvoma računal, da se bo vznemiril, in prav zaradi tega ni hotel pokazati, da je zmeden. Ako je hotel takole opozoriti nase, se je hudo zmotil, je pomislil.

H. Ribbson je čutil, da mora spregovoriti, sicer ga bo razneslo, in ker mu je bilo prvo ljubše, je dejal:

»Oprostite, gospod, toda povedati vam moram, da ste me presenetili.«

Crowder je počasi odmaknil pogled od knjige.

»Presenetil?« je dejal. »Mar vas branje na vlaku preseneča?«

»Ne, ne,« je dejal Ribbson. »Nisem mislil na to. Čudim se, da vas moje ravnanje ni presenetilo.«

»Mar res?« To vas preseneča? Ali ste vselej tako naglo presenečeni?«

»Ne vem, če je tako. Toda brčkone bi lahko stavil, da še nikdar niste videli človeka, ki bi vrgel kovček skozi okno v vlaku.«

Crowder je malce pomislil in dejal:

»Ne vem, če sem kdajkoli videl kaj podobnega, vendar se prav tako ne spominjam, da bi videl človeka, ki je v vlaku jedel živo repo. Toda kaj bi s tem! Če bi se človek vsemu čudil, bi bilo vse njegovo življenje eno samo presenečenje.«

»Ali res mislite, da je vsakdanja stvar, če nekdo vrže kovček z vlaka?«

»Vsekakor!« je dejal Crowder in znova pogledal v knjigo.

»In kaj je po vašem mnenju pomembno, če smem vprašati?« je dejal H. Ribbson.

Crowder je utrujeno skomignil z rameni.

»Zame bi bilo pomembno, če bi skozi okno vrgli moj kovček.«

»Da, razumem. Sodite, da ste pomembnejši od mene.«

»Zdi se mi,« je dejal Crowder, »da nisem govoril o sebi, temveč o svojem kovčku. Brigam se zase, vi pa ste tujec.«

»To pomeni, da se ne brigate za tuje reči?«

»Le tedaj, če so z menoj v kakršni koli zvezi.«

»Veste,« je dejal H. Ribbson, prepričan sem bil, da bo moje ravnanje vzbudilo...«

»Kje neki,« je hladno dejal Crowder.

»To dokazuje, da se ljudje hudo razlikujejo,« je dejal Ribbson. »Ako bi vi vrgli svoj kovček skozi okno, bi me strašno zanimalo, čemu ste to storili.«

»Zdi se mi,« je dejal Crowder, da mi želite na vsak način povedati, čemu ste tako ravnali.«

»Nikakor, ako vas to ne zanima, čeprav se mi zdi, da bi težko našli človeka, ki bi ga to ne zanimalo.«

Potem je utihnil, Crowder mu ni odgovoril; pripravljal se je, da bo dalje bral knjigo. Ribbson ga je sklenil prehiteti. Naglo je dejal:

»Veste, pred poldrugo uro sem zapustil dom in ženo ter stopil v novo življenje. Kovček sem vrgel skozi okno, ker sem se domislil, da nosim z njim tudi del starega življenja. Obleke, lasne ščetke in druge reči budijo v človeku spomine in prav ti so tisto, česar se hočem znebiti. Priznam, da nisem zelenec, saj imam petdeset let, enaindvajset pa sem jih preživel kot zakonec, vendar začnem vse znova. Morda se vam zdi čudno, kajne?«

»Prav nasprotno, zadeva se mi zdi prav običajna,« je dejal Crowder.

H. Ribbson je bil zmeden. »Običajna! To se vam zdi običajno? Priznati moram, da sem presenečen.«

»Prenaglo se vznemirjate,« je dejal Crowder.

»In vi ste najbrž ponosni, ker vas nobena reč ne more presenetiti,« je odvrnil H. Ribbson.

»Nimate prav,« je odgovoril Crowder. »Zdi se mi le, da se čudiva različnim rečem. Povedali ste mi, da po enaindvajsetih letih zakona zapuščate svojo soprogo, in zdi se mi, da to ni čudno. Preseneča pa me, da ste bili tako dolgo poročeni.«

»Mar to pomeni, da sami niste poročeni?« je dejal H. Ribbson.

»Zdaj ne več,« je odgovoril Crowder.

»Höčete reči, da ste bili poročeni, pa ste zapustili svojo ženo?«

»Zadeva ni povsem takšna. Če zapustite ženo, morate oditi z doma, a o tem ni govora. Rad imam svojo hišo: lepa je, s krasnim vrtom. In vse se mi zdi še lepše, odkar je moja last.«

»Mar ste napodili ženo?«

»Ah, ne, ne. Tako bi si nakopal kopico nevesčnosti.«

»In kaj ste storili?« je vprašal H. Ribbson, ki je žarel od radovednosti.

ERNEST HEMINGWAY:

Starec ob morju

Ob cesti je sedel starec v zelo prašni obleki. Imel je naočnike z jeklenim okvirom. Čez reko je peljal pontonski most, čezenj pa so hiteli tovornjaki, vozovi, možje, žene in otroci. Vozovi, ki so jih vlekli mežgi, so podrsevali od mostu na strmo obalo in vajaki so grabili za špice in obračali kolesa. Tovornjaki so hropeč premagovali strmino in prehitevali vsa druga vozila, kmetje pa so s težavo gazili po debelem prahu. Starec je pa samo sedel, ne da bi se zganil. Bil je preveč utrujen, da bi nadaljeval pot.

Naročeno mi je bilo, da grem čez most, pregledam na drugi strani mostobran in ugotovim, kako daleč je sovražnik napredoval. Opravil sem svojo nalogo in se vrnil nazaj čez most.

Tukaj so se tačas vozovi razredčili, pešcev je bilo samo še nekaj, le starec je še zmeraj sedel na svojem mestu.

»Od kod ste?« sem ga vprašal.

»Iz San Carlosa,« je odgovoril in se nasmešnil.

To je bilo njegovo rodno mesto, zato ga je z zadovoljstvom omenil in se nasmešnil.

»Imel sem na skrbi živali,« je pojasnil.

»O!« sem rekel, čeprav ga nisem povsem razumel.

»Da,« je nadaljeval, »ostal sem zato, veste, da poskrbim za živali. Zadnji sem zapustil mesto San Carlos.«

Ni bil podoben čuvaju ali pastirju, pa sem se zagledal v njegovo prašno obleko, v sivo, prašno obličje in naočnike z jeklenim okvirom. Vprašal sem ga:

»Kakšne živali so bile to?«

»Razne,« je odgovoril in pokimal. »Moral sem jih pustiti.«

Opazoval sem most in področje okrog ustija Ebra, ki me je spominjalo na Afriko. Spraševal sem se, koliko časa bo poteklo, ko bomo zagledali sovražnika, in venomer prisluškoval, kdaj bom zaslišal prve strele, ki bdo naznanili ta zmeraj skrivnostni dogodek, imenovan stik s sovražnikom, starec je pa še kar naprej sedel.

»Kakšne živali so bile to?« sem vprašal znova.

»Vsega skupaj so bile tri,« je odgovoril. »Dve kozi in ena mačka. Pa tudi štirje pari golobov.«

»In morali ste jih pustiti?« sem ga vprašal.

»Da, zavoljo topništva. Kapitan mi je rekel, da se moram umakniti zavoljo topovskega ognja.«

»Družine nimate,« sem vprašal, opazujoč nasprotni konec mostu, kjer je nekaj zadnjih voz hitelo nizzdol po obalni strmini.

»Veste, moja metoda terja molčanje, obzirnost, obilo pozornosti in podrobne načrte.«

»Mar menite, da jaz ne bi mogel izpeljati kaj podobnega?«

»Zdi se mi, da ravno molčanje ni vaša odlika,« je dejal Crowder. »Očitno želite vzbujati radovednost, in če bi želeli sprejeti mojo metodo, bi vas to utegnulo pripeljati v hudo neprijeten položaj.«

»Vzbudili ste mojo radovednost,« je dejal H. Ribbson. »Prosim vas, povejte mi, kaj ste storili s svojo ženo!«

Crowder se je malce obotavljal in potem dejal:

»Ako vam povem, me boste najbrž obdolžili, da sem vas hotel presenetiti. Vendar nimam podobnih želja. Ne pozabite, da ste me sami prosili, naj vam pripovedujem. Ako me ne bi nagovorili, bi potovala molče. Zanimivo knjigo berem in ko me ne bi — oprostite — zapletli v pogovor...«

»Prav imate, prav imate,« je zavpil H. Ribbson, čigar radovednost je priklopela do vrhunca. »Priznam da govorite resnico, priznam. Obljubljam vam, da bom poskušal brzdati svoje presenečenje.«

»Prav,« je dejal Crowder. »Poslušajte torej, kaj sem storil. Oprostite, če bo moje pripovedovanje malce vznemirljivo vendar vedite, da bom hudo jezen, ako boste pokazali kakr-

šnokoli znamenje presenečenja. Torej — ubil sem svojo ženo.«

H. Ribbson ni pokazal, da bi bil presenečen. Sicer se je zdrznil in rahlo prebledel, vendar se je naglo zbral.

»Hvala gospod,« je dejal. »Dovolite mi, da vam izrazim spoštovanje zaradi vaše iskrenosti. Tako me silite, da še sam odprem svoje srce. Dovolite mi priznanje: svoje žene nisem zapustil, ker sploh nisem poročen. Veliko zelenjavno farmo imam in enkrat tedensko potujem v London. Imam prijatelje, ki stanujejo tik ob železnici, in vsak teden napolnim star kovček z zelenjavo in ga vržem skozi okno, ko se peljem mimo njihove hiše. Kovček se odkotali po nasipu ter zaustavi ob njihovi ograji. Primitiven način, toda tako si prihranimo denar za poštnino. Še sanja se vam ne, koliko zanimivih zgodb sem že slišal od svojih sopotnikov, ko sem metal kovčke skozi okno. In vi, če smem reči, niste nikakršna izjema.«

Španski pregovori

- Če udari kamen ob vrč ali vrč ob kamen, je vedno vrč tisti, ki trpi posledice.
- Bolj ko si dober in sladek, bolj bodo letele muhe nate.
- Mož je ogenj, žena gorivo, hudič pa vanje piha.
- Spomladi so vse žene dobre in lepe, a samo v moških očeh.

»Ne,« je odgovoril starec, samo živali, ki sem jih omenil. Mačka se bo kajpak dobro imela. Mačka zna skrbeti sama zase, še pomisliti pa ne smem, kaj bo z drugimi.«

»Kakšnega političnega prepričanja pa ste?« sem ga vprašal.

»Sem sploh brez njega,« je odgovoril. »Star sem šestinsedemdeset let. Do tod sem prehodil dvanajst kilometrov, naprej pa ne bom mogel, se mi zdi.«

»Tale kraj res ni primeren za počitek,« sem rekel. »Če morete še malo pešačiti, so tamle zgoraj tovornjaki, na cesti, kjer se odcepi pot na Tortoso.«

»Malo bom še počakal,« je rekel, »potlej pa šel. Kam pa tovornjaki peljejo?«

»Proti Barceloni,« sem mu rekel.

»V tistih krajih nikogar ne poznam,« je odgovoril, »vendar se vam zahvalim. Prav lepo zahvalim!«

Starec me je izgubljeno in trudno pogledal, ali čuteč potrebo, da govori o svojih skrbih, je rekel: »Mački bo dobro, sem prepričan. Zaradi nje me res ne skrbi. Ali druge živali! Kaj pa vi mislite o kozah in golobih?«

»Hm, verjetno bodo dobro prenesli.«

»Ali res tako mislite?«

Stanislav Dygat:

Saj gre...

Vse leto sem hodil vsak dan v administracijo prosit, da bi v mojem stanovanju popravili kljuko, ki so bile polomljene, vodovod ki je puščal in pri tem presunljivo piskal, nekaj kontaktov, ki so izpadali, in podobne malenkostne domače težave. Oh, malenkost! Malenkosti se zdijo tistim, ki teh domačih muk ne poznajo.

Administrator, rejen človek, mi je najprej obljubljal, da bo stvar uredil, potem mi je začel očitati, da sem vsiljiv, potem siten in razvajan, potem pa je sploh nehal reagirati na moj prihod, kot da me ne pozna in nima z menoj nikakega posla.

Lotil sem se tedaj neposredno monterjev, mojstrov in ključavničarjev ter jih osebno prosil, da bi prišli. Obljubljal sem jim bogate nagrade. Vendar, tudi z njimi je bilo isto. Najprej so pravili, da pridejo, potem so se hudovali name, potem — kakor da me ne poznajo in nimajo z menoj nikakega posla.

Poslužil sem se vseh in vsakršnih instanc za »grožnje in pritožbe«. Pisal sem »Oddelku za zveze« pri »Expressu«. Bil sem celo pri ministrovem tajniku, znancu mojega svaka.

Pa to vse nič ni zaleglo. Potem sem nekega dne v cvetličarni kupil šest prekrasnih rož. Z njimi sem stopil k administratorju in jih brez besede položil predenj. Administrator je pogledal rože, potem mene in nenadoma je njegov obraz razsvetlil tak prelep nasmeh, da si je to komaj mogoče predstavljati.

— Ah, — je dejal zelo tiho. — Pa ni bilo to mogoče takole kar od začetka?

Naslednjega dne me je zgodaj zjutraj zbudil zvonec. Pred vrati sta stala dva ključavničarja, dva monterja in en mojster in vsak od njih je imel v gumbnici eno mojih prekrasnih rož in na obrazu prelep smehljaj.

Stopili so v stanovanje in prav kmalu vse čudovito popravili.

Ko so odšli, sem stopil k oknu. S ceste so me zagledali in so mi z roko pošiljali poljubčke.

VII. evropsko prvenstvo v atletiki v Beogradu se je pričelo

Predsednik FLR Jugoslavije Josip Broz Tito je v sredo v Beogradu slovesno odprl VII. evropski šampionat kraljice športa — atletike. Šampionat, na katerem sodeluje okrog 1000 atletov in atletinj iz 28 držav, bo zaključen v nedeljo, dne 16. septembra. Po otvoritvi je jugoslovanski maratonec Mihalič v imenu tekmovalcev položil prisego.

Tekme v okviru tega evropskega šampionata v Beogradu bo prenašala tudi Evrovizija. Časi prenosa še niso znani. Vsekakor bo višek tekmovalstva v nedeljo, ko bodo na sporedu finalne tekme v vseh najvažnejših disciplinah.

Na zadnjem šampionatu v Stockholmu leta 1958 je bilo podeljenih 35 zlatih, 36 srebrnih in 33 bronastih kolajn. Po državah so bile te kolajne razdeljene

	zlatih	srebrnih	bronastih
Sovjetska zveza	11	15	9
Nemčija	6	5	10
Velika Britanija	6	4	3
Švedska	1	2	3
Finska	1	—	—
Poljska	8	2	2
Francija	—	—	1
ČSSR	1	2	1
Italija	—	1	—
Madžarska	—	—	2
Islandija	—	—	1
Norveška	—	2	—
Švica	—	1	—
Romunija	1	—	—
Jugoslavija	—	1	—
Bolgarija	—	1	—
Irska	—	—	1

Avstrija v Stockholmu ni dosegla nobene kolajne, skupno na vseh dosedanjih evropskih prvenstvih pa je dosegla 1 srebrno kolajno.

delu igralcev in funkcionarjev, da med moštvo ni dovolj samozavesti in optimizma, ki morata biti lastna vsakemu športniku, če hoče izbrusiti škrtnine, ki se povsod v življenju menjajo z uspehi. Več resnega treninga, več samozavesti in boljše sodelovanje v klubu, to so prve naloge št. Janža po porazu v št. Pavlu, v Podkrošju in na domačih tleh.

V NEDELJO IGRA SEZONE — AUSTRIA : ČSSR

Dunajski Prater bo v nedeljo ponovno postal prizorišče izredno napete in — upajmo da — tudi kvalitetne nogometne tekme. Češko-slovaška drugoplasirana ekipa svetovnega prvenstva bo gostovala z istim moštvo, ki se je proslavilo v Čilu. Naši nogometaši so letos v internacionalnem merilu močno razočarali, zato jim bo nedeljska tekma proti odličnemu in renomiranemu nasprotniku velika priložnost, da se znova uveljavijo.

Film o tekmi bo predvajala avstrijska televizija v večernih urah istega dne.

PRVENSTVO EVROPE V SMUČANJU NA VODI

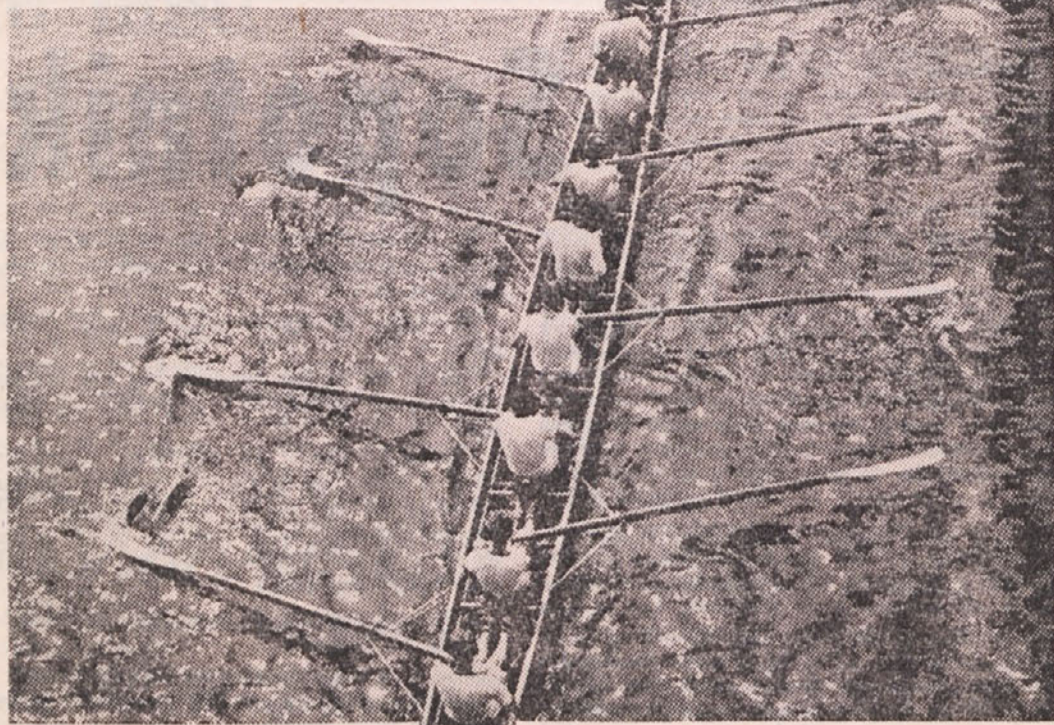
Spet dve »zlati« za Avstrijo

Že na prvem dnevu evropskega šampionata v smučanju na vodi sta avstrijska zastopnika Renate Hansllovka in Bernard Rauchenwald z osvojitvijo najvišjih naslovov v slalomu dokazala, da sodi letos izbrano moštvo v sam svetovni vrh te lepe športne panoge. Tekmovanja na Ženevskem jezeru obetajo postati prizorišče velikih avstrijskih uspehov, ker sodijo zlasti naši skakalci med velike favorite.

NOGOMET

PRVA ZMAGA CELOVŠKE AUSTRIE

V tretjem kolu avstrijskega državnega prvenstva je celovška Austria gostovala v Linzu, kjer je premagala tamošnji SVS z 1 : 0. Tekma ni bila na visoki kvalitetni ravni, obe moštvi sta igrali zelo grobo. Klub vsemu pa pomeni prva zmaga celovške Austrie nad renomiranim nasprotnikom velik uspeh koroškega nogometa.

Najlepša so bila tekmovanja v osmercu. Osem mišičastih moč v borbi s solegelci in časom, s soncem in valovi za zmago.

Na prvem svetovnem prvenstvu v veslanju je bilo Rotsee pri Lucernu prizorišče izrednega uspeha nemških veslačev, ki so osvojili zlate kolajne in s tem naslove svetovnih prvakov v dvojicah s in brez krmarja, v obeh četrtercih in v osmercu. Od 7 možnih je kar 5 najvišjih nagrad prevzelo nemško zastopstvo. Na zmagovalni oder se je povzpelo še zastopstvo Francije v double-skullu, v skiffu pa je zmagal Rus Ivanov. Avstrijski četrterec brez krmarja je napravil pravi podvig, ko se je preko dveh kvalifikacijskih tekmovanj plasiral v finale, kjer je zasedel odlično tretje mesto.

ŠT. JANŽ : DSG BOROVLJE 1 : 3 (0 : 0)

V novi sezoni nogometnih tekem ima št. Janž smolo ali pa je postal zelo površen. Tako bi še najprej sodili po porazu, ki ga je moral v nedeljo v tretji vtakniti v žep, ko je na domačih tleh zgubil igro proti mlademu moštvu iz Borovlj. Globlja analiza vendar kaže, da št. Janž popušča v načrtnem in skupnem

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutranja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Za gospodinjstvo — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.
Sobota, 15. 9.: Otroški zbor radia Celovec — 8.05 Naš hišni vrt — 8.15 Jutranji koncert — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Roman — 15.50 Za filateliste — 16.00 Poznaš Koroško? — 16.30 Za delovno ženo — 17.10 Priljubljene melodije — 17.40 Zveneči Alotrio — 18.25 Ljudske pesmi — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Ludwig van Beethoven: Misa solemnna.
Nedelja, 16. 9.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.05 Popevke se vrsijo — 11.00 Dunajski zajtrk v zelenem — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba ob petih — 18.00 Popevke — 19.00 Sport — 19.45 Godba na pihala — 20.10 Srečna pot in vabljeni cilj — 21.10 Koncert dunajskih filharmonikov.
Ponedeljek, 17. 9.: 8.15 Orkestrski koncert — 13.30 Majhne melodije iz Dunaja — 15.00 Posebej za vas — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 16.00 Non stop-glasba — 17.10 Popoldanski koncert — 17.25 Za vas? Za vse — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Mihael Haydn in Mozart — 20.30 Glasbeni koktail a la Salzburg — 21.00 „Cez planine“ — 21.15 Koroška lovška ura.
Torek, 18. 9.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Posebej za vas — 15.30 Komorna glasba — 16.00 Glasba na tekočem traku — 17.10 Popoldanski koncert — 18.25 Če mene vprašate... —

19.00 Srečna Avstrija — 20.15 „Trdnjava“ slušna igra — 21.30 Večerne melodije.

Sreda, 19. 9.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Glasba mojstrov — 15.00 Glasba za mladino — 15.45 Predstavljam vam — 16.00 Non stop-glasba — 17.10 Glasba, ki nam dopade — 18.00 Ljudske pesmi — 18.15 Pomoč vsakdo potrebuje — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Orkestrski koncert.

Četrtek, 20. 9.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 14.45 Ura pesmi — 15.15 Koroški knjižni kotiček — 15.30 Posebej za vas — 16.00 Glasba na tekočem traku — 17.10 Popoldanski koncert — 18.05 Ljudske pesmi in viže — 18.20 Za delavca — 18.35 Oddaja za mladino — 19.00 Misli realno — 20.15 Popotovanje po domovini — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 21. 9.: 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Komorna glasba — 15.45 Kulturno zrcalo — 16.00 Glasba na tekočem traku — 17.10 Popoldanski koncert — 18.00 Pesmi in plesi narodov — 18.15 Pestro mešano — 20.15 Halo, Teenagerji! — 21.00 Slavni dirigenti!

II. PROGRAM

Sobota, 15. 9.: 6.10 Z glasbo v dan — 7.20 Jutranja glasba — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.45 Ti in žival — 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Agrarna politika — 13.35 Znani dirigenti — 15.00 Non stop-glasba — 17.10 Klavir in ritim — 17.40 Ljudstvo in domovina — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 20.00 Vseh deval! — 21.00 Kaj se v bodočnosti lahko zgodi.

Nedelja, 16. 9.: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega? — 9.00 Operni koncert — 10.10 Melodije se vrsijo — 12.10 Glasbeni rog izobilja — 13.10 Za avtomobiliste — 14.30 „Pri nas doma“ — dunajski originali — 15.00 Domače viže — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 20.00 Lepi glasovi — lepe viže — 20.45 Na lepi modri Donavi — 21.15 Imam pesem v grlu.

V globoki žalosti sporočamo vsem prijateljem in znancem žalostno vest, da nas je v starosti 71 let za vedno zapustila naša nadvse dobra in skrbna žena, ljubljena mati, stara mati in teta gospa

Marija Kačnik roj. Picej

p. d. Jagrova gospodinja v Mali vasi pri Škocijanu

Blago in nepozabno ženo in mater smo včeraj, v četrtek 13. septembra 1962, spremili na pokopališče v Škocijanu k večnemu počitku.

Žaljuči mož Miha Kačnik

v imenu hčerk, vnukov in vnukinj ter ostalih sorodnikov

TELEVIZIJA

Sobota, 15. 9.: 20.20 Kratki film — 20.30 „Tatovi koles“
Nedelja, 16. 9.: 17.00 Za otroke od 11 let — 17.30 Za mladino od 14 let — 18.10 Sport — 20.15 „Danes se ženi moj mož“ film.

Ponedeljek, 17. 9.: 19.35 Za filateliste — 20.20 Kratki film — 20.30 Sport — 20.50 „Izdajalski sledovi“ televizijska igra.

Torek, 18. 9.: 19.35 Televizijska kuhinja — 20.20 Kratki film — 20.30 Reka na meji — 21.00 „Papir in svinčnik“ — 21.40 „Mike napravi vse“.

Sreda, 19. 9.: 17.00 „Listamo v slikanici“ za otroke — 17.25 Za družino — 19.35 Slike iz Avstrije — 20.20 Kratki film — 20.30 „Zdravilne rastline“ — 21.00 „Pariski zrak“ veseloigra.

Četrtek, 20. 9.: 19.35 Sport — 20.20 Kratki film — 20.30 Sah smrti — 21.15 „Grad“.

Petek, 21. 9.: 19.35 Slike iz Avstrije — 20.10 Kratki film — 20.20 „Trije svetniki vasi“.

Slovenske oddaje Radia Celovec

Nedelja, 16. 9.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 17. 9.: 14.15 poročila, objave. Pregled sporreda. — Z mikrofonom na obisku v Remšeniku in v Lepeni. — 18.00 Poskočne viže.

Torek, 18. 9.: 14.15 Poročila, objave. — Pesmi v priredbi Antona Nagela.

Sreda, 19. 9.: 14.15 Poročila, objave. — V sredo popoldne v prijateljski družbi.

Četrtek, 20. 9.: 14.15 Poročila, objave. — Nekaj malih skladbic.

Petek, 21. 9.: 14.15 Poročila, objave. — To in ono.

Sobota, 22. 9.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 18.25 Za našo vas.

Parcela (7000 m²) ob ljubeljski cesti v Podljubeljju pri Borovljah naprodaj. Naslov in podrobnosti na upravi lista

Pincgavski sejem v Spittal ob Dravi

Pincgavska rejska zveza za Koroško in Vzhodno Tirolsko priredi v petek, dne 21. septembra z začetkom ob 9.30 uri v Spittal ob Dravi sejem za krave in telice. Na sejem bodo postavili 60 visoko brejih krav in telic iz priznanih fbc- in bangovih boleznih prostih obratov. Na sejmu bo ugodna priložnost nakupiti dobre živali iz zgornje Koroške.

Dentistka Helena Galle
 Celovec — Klagenfurt,
 Bahnhofstrasse 38/II.
 naznanja, da zopet ordinira

Ta teden vam priporočamo! jesensko branje za mladino

- Bevk France: **Ob morju in Soči**, potopisi, 136 str. ppl. 28.- šil.
- Bevk France: **Pisani svet**, 129 str. ppl., lepo ilustrirana 28.- šil.
- Lindgren Astrid: **Erazem in potepuh**, Zgodba o dečku brez staršev 141 str. ppl. 29.- šil.
- Nikolaj Nosov: **Neznalčkove dogodivščine**, 151 str. 34.- šil.
- Lojze Zupanc: **Palček v čedri**, pravljice in pripovedke, 178 str. ppl. 28.- šil.
- Bogomir Magajna: **V deželi pravljic in sanj**, 197 str. ppl. 29.- šil.
- Janusz Korszak: **Kralj Matjažek prvi**, pravljica, 225 str. ilustrirana, ppl. 44.- šil.
- Ivan Ribič: **Povesti z gora**, 113 str. ppl. 14.- šil.
- Pearl S. Buck: **Zgodbe za otroke**, 62 str. 16.- šil.
- Hans Fallada: **Zgodbe o zmešnjavah**, 142 str. ppl. 16.- šil.
- Lindgren Astrid: **Pika Nogavička**, pravljica, 267 str. ppl. 32.- šil.
- Svetoslav Minko: **Car Nespanko**, pravljica, 66 str. 27.- šil.

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse